HRTM58

Tietokone Windows 10 Internet

Sisällysluettelo

Tietokone	4
Tietokoneen osat	4
Yleistä	5
Microsoft -tili	6
Näppäimistö	8
Tiedostot	9
Yleisimmät tiedostomuodot	11
Tietokoneen käyttö	12
Toimintokeskus	13
Aloitusvalikkoon kiinnitetyt ruudut	14
Ohjelman kuvakkeen kiinnittäminen	16
Tehtävänäkymä	18
Ohjelmien päivitys	20
Asetukset	22
Ihmiset -sovellus	26
Hae, Etsi	28
Resurssienhallinta	29
Resurssienhallinnan asetukset	30
Tietojen muuttaminen	31
Leikkaa, Kopioi, Liitä	32
Näppäinkomennot eli pikanäppäimet	33
Tehtävienhallinta	34
Laitehallinta	36
Ohjelmaikkunoiden ryhmittely	37
OneDrive	38
Kuvien kopioiminen ja tallentaminen Internetistä	42
Ohjelman lataaminen internetistä ja asentaminen tietokoneelle	45
Työpöytäohjelma	45
Järjestelmätyyppi	52
UWP – sovellukset	53
Windowsin suojaus	55
Ohjelman käynnistys automaattisesti tietokoneen käynnistyessä	57
Lähijako	60
Tiedoston jakaminen	60
Internet -linkin jakaminen	62
Valokuvan jakaminen Valokuvat -sovelluksessa	63
Lähijaon asetukset	64
Ilmoitukset ja toiminnot	65
Keskittymisavustaja	67

Tallennustilan hallinta	70
Puhelimeni -sovellus	73
Tulostaminen tiedostoon	77
Internet	80
Mobiililaajakaista	81
Kiinteä laajakaista	83
Langattoman lähiverkon turvallisuus	84
Reitittimen turvallisuus	85
Internetin käyttäminen	85
Selain	86
Tiedostojen lataus	88
Muut sovellukset	88
Internetin turvallisuus	89
Selainten näppäinkomennot	91
Sähköposti	92
Liitteet sähköpostissa	94
Sähköinen asiointi	96
Muun muassa seuraavia asioita voidaan hoitaa sähköisesti	96
Tietokoneella käytettävät tunnistautumistavat:	98
Pankkitunnukset	99
Pankin mobiilivarmenne	100
Operaattoreiden mobiilivarmenne	101
Varmennekortti	101
Puhelimella tunnistautuminen	102
Vinkit -sovellus	104
Sanastoa ja lyhenteitä	105

Tietokone

Tietokoneen osat

Tietokoneessa on seuraavat osat:

- Prosessori. Intel ja AMD yleisimmät tietokoneissa
- Keskusmuisti (RAM). Ohjelmat suoritetaan prosessorissa ja keskusmuistissa
- Kiintolevy joko HDD (Hard Disk Drive) tai SSD (Solid State Drive) tiedostojen tallentamista varten.
- Näytönohjain ohjaa näyttöä, sijaitsee koneen sisällä
- Näyttö
- Näppäimistö
- Hiiri

Tietoliikenne:

- WLAN 802.11 a/b/g/n/ac langatonta lähiverkkoa varten
- Ethernet langallista lähiverkkoa varten

Keskusmuisti

• Bluetooth 4.1 esim. yhteys puhelimeen Liitännät:

- USB -portti, esim. ulkoinen kiintolevy, puhelimen lataus
- Kuuloke-/mikrofoniliitäntä
- HDMI -portti, esim. TV liitäntää varten
- Näyttö -portti ulkoista näyttöä varten
- RJ-45 (Ethernet) -portti

<u>Yleistä</u>

Tämä ohje ja esimerkkikuvat on tehty Windows 10 – käyttöjärjestelmällä. Windows on selvästi suosituin käyttöjärjestelmä tietokoneissa (88.29 prosenttia maaliskuu 2020 / NetMarketShare). Muita käyttöjärjestelmiä ovat Apple MacOS (9,33 prosenttia) ja Linux (1.78 prosenttia). Windowsista on käytössä monta eri versiota: Windows 8.0 ja 8.1 sekä Windows 10. Windows 7:n tuki loppui 14.01.2020. Windows on Microsoftin tekemä käyttöjärjestelmä.

Nimensä mukaisesti tietokonetta käytetään käyttöjärjestelmän avulla.

Tietokoneessa käytetään sovelluksia eli ohjelmia. Uuden tietokoneen mukana tulee yleensä myös erilaisia ohjelmia, joista osa voi olla turhia. Joissakin valmiiksi asennetuissa ohjelmissa voi olla rajattu käyttöaika, esim. 90 vuorokautta. Työpöytäohjelmia voi ladata internetistä, esim.: <u>https://www.ilmaisohjelmat.fi/etusivu</u> Kun ohjelman lataa koneelle, se pitää asentaa eli käynnistää ladattu tiedosto. UWP -sovelluksia ladataan ja asennetaan Microsoft Storesta.

Tietokonetta käytetään hiirellä. Hiiren osoitin liikkuu hiiren liikkeiden mukaan. Hiiren 1. painikkeella tehdään valintoja, 2. painikkeella saadaan lisätoimintoja. Rullalla voidaan selata sivuja alaspäin ja ylöspäin.

Kun tietokone odottaa jotakin tietoa syötettäväksi, kohdistin (kursori) vilkkuu halutussa kohdassa. Tämä voi olla tietty kenttä, esim. nimikenttä tai vaikka koko sivu tekstinkäsittelyssä.

Microsoft -tili

Windowsin käyttäjätilin voi luoda joko paikallisena tai Microsoft -tiliä käyttämällä.

Paikallinen tili tallentaa käyttäjän tiedot nimensä mukaisesti vain käytössä olevalle tietokoneelle, jolloin Microsoftin monet verkkopalvelut ja muut toiminnot eivät ole käytössä.

Microsoft -tili yhdistää Windowsin Microsoftin pilvipalveluihin, jolloin erilaisia tietoja ja asetuksia on helppo synkronoida kaikkien käytössä olevien tietokoneiden välillä.

Microsoft-tilin avulla voi esimerkiksi ottaa käyttöön saman ulkoasuteeman ja taustakuvan kaikilla koneilla. Valitaan Asetukset $\rightarrow$ Tilit $\rightarrow$ Synkronoi asetukset:

ŵ	Aloitus	Synkronoi asetukset
Et	tsi asetus タ	
Tilit	t	Synkronoi asetuksesi muihin laitteisiin käyttäen:
ЯΞ	Tietosi	Miten synkronointi toimii?
	Sähköposti ja tilit	Synkronoi asetukset
q	Kirjautumisasetukset	CO Käytössä
¢	Käytä työpaikan tai koulun resursseja	Yksittäiset synkronointiasetukset
Ą,	Perheenjäsenet ja muut käyttäjät	Teema Käytössä
С	Synkronoi asetukset	Salasanat
		Käytössä
		Kieliasetukset
		Ei käytössä
		Aputoiminnot
		CO Käytössä
		Muut Windowsin asetukset
		CO Käytössä

Käyttäjä voi valita asetukset, jotka synkronoidaan kaikkiin Windows 10 -laitteisiin, joihin hän on kirjautunut sisään omalla Microsoft-tilillään.

Microsoft Store -sovelluskaupasta ostetut tai ilmaiseksi ladatut sovellukset ovat myös helposti asennettavissa kaikille laitteille, joille kirjaudutaan samalla Microsoft-tilillä.

Nettipuhelupalvelu Skypeen voi kirjautua myös Microsoft-tilillä, jolloin Skypeen tallennetut yhteystiedot saa helposti synkronoitua Windows 10:n yhteystietojen (Ihmiset -sovellus) kanssa.

Outlook.com -,Hotmail.com - ja Windowslive.com -sähköpostiosoitteet toimivat myös Microsoft-tilinä.

Voit tarvittaessa luoda itsellesi Microsoft-tilin helposti Microsoftin sivustolla olevan ohjatun toiminnon avulla: <u>https://www.microsoft.com/fi-fi</u>

Microsoft -tilin suomenkieliset ohjeet löytyvät : Microsoft-tilin ohje

Kun käytetään Microsoft -tiliä, käytöstä tallennetaan erilaisia tietoja. Näitä tietoja pääsee muuttamaan valitsemalla: Asetukset → Tietosuoja. Tietosuoja -asetuksissa on useita kohtia, jotka kaikki kannattaa käydä läpi ja muuttaa haluamakseen; ainakin Yleiset ja Diagnostiikka ja palaute.

ය Aloitus	Yleiset
Etsi asetus 🖉	Muuta tietosuoja-asetuksia
Tietosuoja	Anna sovellusten käyttää mainontatunnusta ja muokata mainoksista aiempaa kiinnostavampia sovellusten käytön perusteella. (Tämän poistaminen käytöstä nollaa tunnuksesi.)
Windows-oikeudet	Ei käytössä
A Yleiset	Anna sivustojen käyttää kieliluetteloa paikallisesti merkittävän sisällön tarjoamiseen
R) Puhe	Ei käytössä
Käsinkirjoituksen ja kirjoittamisen mukauttaminen	Anna Windowsin parantaa aloitusta ja hakutuloksia seuraamalla sovellusten käynnistyksiä
쥿 Diagnostiikka ja palaute	 Ei käytössä Näytä ehdotettua sisältöä Asetukset-sovelluksessa
턷 Toimintahistoria	Käytössä

Näppäimistö

Ohjelmille syötetään tietoa näppäimistöltä. Tietokonetta pystyy käyttämään erilaisilla näppäinyhdistelmillä eli näppäinkomennoilla jopa ilman hiirtä. Sehän on hankalaa, mutta jotkin näppäinkomennot opittuaan ne nopeuttavat toimintaa.

Windows 10 näppäinkomennot löytyvät:

https://support.microsoft.com/fi-fi/help/12445/windows-keyboard-shortcuts

- 1. Esc: Poistu, Takaisin
- 2. Tab: Sarkain, seuraava kenttä
- 3. Caps: Isot kirjaimet
- 4. Vaihto: Näppäimen toinen toiminta.
- Esim. isot kirjaimet, prosentti, huutomerkki
- 5. Fn: Näppäimen kolmas toiminta
- 6. Ctrl: Näppäinkomennot

- 7. Win: Aloitusvalikko, näppäinkomennot
- 8. Alt: Näppäinkomennot
- 9. Poista: Poistaa merkin vasemmalta
- 10. Enter: Rivinvaihto
- 11. Del: Poistaa merkin oikealta, poistaa valitun

Näppäimistössä on joukko erikoisnäppäimiä, jotka muuttavat näppäimistön toimintaa tai antavat ohjelmalle tietyn komennon.

Tiedostot

Tiedostot sijaitsevat tietokoneen kiintolevyllä.

Tietokone käsittelee tietoa tiedostoina. Tiedosto voi olla tekstitiedosto, kuvatiedosto, video tai vaikkapa tämä ohje, joka sisältää tekstiä ja kuvia. Tiedostoja käsitellään erilaisilla ohjelmilla, tämä ohje on kirjoitettu LibreOffice Writerilla. Myös sovellus eli ohjelma koostuu tiedostoista. Tiedostot voidaan tallentaa eri kansioihin. Näin tiedostot pysyvät järjestyksessä.

Tietokoneen tapaa käsitellä tiedostoja voi verrata vaikkapa kirjastoon: Yksi kirja on tiedosto ja kirjaston osastot ovat kansioita. Tiedostoja voi siirtää tai kopioida toiseen kansioon. Niitä voi myös poistaa. Tiedoston ja kansion nimeä voidaan muuttaa. Ohjelmien omille tiedostoille tai kansioille ei kuitenkaan saa tehdä mitään, sillä ohjelma voi lopettaa toimintansa.

Nimi	Muokkauspäiv
Effects	25.3.2018 20.55
FileTypes	25.3.2018 20.55
Resources	25.3.2018 20.55
, resx	25.3.2018 20.55
	25.3.2018 20.55
📑 Staging	25.3.2018 20.55
SxS	25.3.2018 20.55
lnterop.WIA.dll	26.11.2005 22.5
License.txt	25.8.2013 17.57
PaintDotNet.Base.dll	14.1.2018 18.55
PaintDotNet.Base.pdb	14.1.2018 18.54
PaintDotNet.Core.dll	14.1.2018 18.55
PaintDotNet.Core.pdb	14.1.2018 18.55
PaintDotNet.Data.dll	14.1.2018 18.56
📑 PaintDotNet.Data.pdb	14.1.2018 18.55
PaintDotNet.Effects.dll	14.1.2018 18.56
PaintDotNet.Effects.pdb	14.1.2018 18.5€
🛃 PaintDotNet.exe	14.1.2018 18.5€
PaintDotNet.exe.config	22.10.2017 19.0

Tässä näkyy osa kuvankäsittelyohjelman Paint.net kansioista ja tiedostoista.

Tässä kuvassa tietokoneen kiintolevy on jaettu kahteen osaan. Asema Windows (C:) sisältää Windowsin ja kaikki ohjelmat. Asema Tiedostot (D:) sisältää kaikki Omat tiedostot, ladatut tiedostot sekä muulla tavalla luodut tiedostot.

Tiedoston nimi koostuu kahdesta osasta eli nimestä ja päätteestä: Tiedoston nimi.txt tai Tiedoston.Nimi.txt

Tiedoston nimi ja Tiedoston.Nimi ovat nimiä, txt on pääte. Viimeinen piste erottelee nimen ja päätteen.

Tiedostopäätteet kertovat tiedoston tyypin. <u>**Tiedostopäätettä ei saa muuttaa**</u>. <u>https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedostomuoto</u>

Yleisimmät tiedostomuodot

Tekstinkäsittely:

- .TXT yksinkertaiset tekstit, Muistio
- .RTF useita fontteja tai kappalemuotoiluja, Wordpad
- .DOC laajat muotoilut, Word
- .ODT open document, järjestelmäriippumaton, LibreOffice, OpenOffice

Kuvat:

- .BMP Paint
- .GIF kuvakkeet, animaatio
- .JPG pakattu valokuva, täydet värit, myös .PNG
- .RAW kaikki kamerasta tullut tieto, myös aikaleima

Julkaisu ja esitys:

- .PDF pakattu, yhdistetty kuva ja teksti, Acrobat tai Foxit
- .PPT esitysgrafiikka, kuvia ja tekstiä yhdisteltynä
- .HTML nettisivu

Ääni ja video:

- .WMA MediaPlayer -tiedosto
- .MP3 pakattu äänitiedosto
- .AVI sisältää kuvaa ja ääntä
- .MPEG1,2,4,7 tai 21 sisältää kuvaa ja ääntä
- .DIVX pakattu elokuvamuoto

Pakatut tiedostot:

- .ZIP
- .RAR

<u>Tietokoneen käyttö</u>

H

Ohjelma käynnistetään tuplaklikkaamalla ohjelman pikakuvaketta työpöydällä tai valitsemalla vasemmasta alakulmasta Aloitus. Aloitusvalikosta valitaan joko kiinnitetty ohjelman ruutu tai Kaikki sovellukset -listasta haluttu ohjelma. Kun ohjelma käynnistetään, ohjelman suoritettavat osat latautuvat kiintolevyltä keskusmuistiin. Ohjelma toimii siis keskusmuistissa, mutta tarvittaessa se lukee ja tallentaa tietoja kiintolevylle. Ohjelmia voi olla samanaikaisesti käynnissä useita. Niiden välillä voidaan liikkua valitsemalla tehtäväpalkista haluttu ohjelma.

Tehtäväpalkki sijaitsee yleensä näytön alaosassa. Vasemmalla on Aloitus – kuvake. Seuraavaksi on Haku, Tehtävänäkymä ja tehtäväpalkkiin kiinnitetyt ohjelmien kuvakkeet. Seuraavaksi ovat käynnissä olevat ohjelmat. Oikealla on ilmoitusalue. Siinä näkyvät jotkin käynnissä olevat ohjelmat ja halutut järjestelmäkuvakkeet. Viimeinen oikealla on toimintokeskus. Tehtäväpalkin kuvakkeita ja asetuksia pääsee muuttamaan klikkaamalla tehtäväpalkkia hiiren 2. painikkeella.

	Työkalurivit >	
	Hae >	
~	Näytä tehtävänäkymän painike	
~	Näytä Ihmiset tehtäväpalkissa	
	Näytä Windows Inkin työtilan painike	
	Näytä kosketusnäppäimistön painike	
	Limitä ikkunat	
	Näytä ikkunat päällekkäin	
	Näytä ikkunat vierekkäin	
	Näytä työpöytä	
	Tehtävienhallinta	
~	Lukitse tehtäväpalkki	
\$	Tehtäväpalkin asetukset	

Toimintokeskus

Toimintokeskuksessa näkee, mitkä toiminnot ovat päällä. Myös asetukset löytyvät sieltä. Kaikki valitut ilmoitukset näkyvät toimintokeskuksessa, esim. saapuneet sähköpostit ja eri ohjelmien ilmoitukset.

L9		0	ц <mark>у</mark>		
Tablettitila	Verkko	Kaikki asetukset	Lentotila		
ക്	D		*		
Sijainti	Keskittymis- avustaja	95%	Ei yhteyttä		
~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~~		Ð	-		
VPN		Näytä toisessa	Yhdistä		
(ျာ)	×.				
Mobiilitukiasem a	Yövalo				
g ^R ∧ 🖸 📝 🗓 🖫 FIN 21.37.10 💭					

Aloitusvalikkoon kiinnitetyt ruudut

Tietokoneessa käytetään kahdenlaisia sovelluksia eli ohjelmia:

- Microsoft Store:sta ladattavia sovelluksia, eli UWP (Universal Windows Platform) programs, UWP – sovelluksia. Esim. Kalenteri, Sähköposti ja Microsoft Solitaire Collection.
- Win32 ohjelmat eli työpöytäohjelmat, joita voi ladata tai ostaa internetistä. Esim. LibreOffice, Firefox selain ja CCleaner.

Ohjelman tyypistä riippuen seuraavat kohdat ja esimerkit voivat poiketa ohjelman mukaan.

Ruutuja voi lisätä klikkaamalla ohjelmaa Kaikki sovellukset -listassa hiiren 2. painikkeella ja valitsemalla Kiinnitä aloitukseen. Ruutujen paikkaa voi vaihtaa "raahaamalla" eli pitämällä hiiren 1. painiketta pohjassa ja siirtämällä haluttuun paikkaan.

=	Ajankohtaista					Apuohjelmat	
	^{perjantai} 20	Sähkõposti	(inclusion) Viestit	Lhmiset		Chjauspaneeli	Macrium Reflect
	Enimmäkseen pilv 10° ^{16°} 5°	ristā ♦ 87% ▲ 6 I /L		Ø		FaseUS	OBS Studio
	Turku	ダオ Poista kiinn Muuta koko	itys aloituksesta oa	set _.	ja	Partition	(64bit)
	2	Enemmän		> ;;	1 ~~.~~ Pois	ta tapahtumaruutu kā	iytöstä
	Palautekeskus	🗐 Poista aseni	nus	-:	⊐ Kiinı	nitä tehtäväpalkkiin	
	Tweaks			\$ {	} Sove ⊨ Arvo	ellusten asetukset ostele	
	~	2	Č Advanced	e v ~~y~~	> Jaa		
	CCleaner	BleachBit	SystemCare 11	Speccy		<u>A</u>	

Ruutuja voidaan muuttaa klikkaamalla ko. ruutua hiiren 2. painikkeella:

- Poista kiinnitys aloituksesta: Poistaa ko. ruudun.
- Muuta kokoa: Muuttaa ruudun kokoa.
- Ota tapahtumaruutu käyttöön: Näyttää sovelluksen tietoja.
- Poista tapahtumaruutu käytöstä: Näyttää vain ohjelman nimen ja kuvan, ei tietoja (esim. säätiedot). Vain UWP ohjelmat.
- Sovelluksen asetukset: Voidaan muuttaa ko. Ohjelman asetuksia. Vain UWPohjelmat.
- Poista asennus: poistaa ohjelman tietokoneelta.

UWP -sovellukset kiinnitetään työpöydälle (luodaan pikakuvake) raahaamalla ruutu työpöydälle. Myös suurin osa työpöytäohjelmista voidaan kiinnittää samalla tavalla työpöydälle, ei kuitenkaan kaikki.

Ohjelman kuvakkeen kiinnittäminen

Kuvakkeen kiinnittäminen tehdään Kaikki sovellukset -listassa hiiren 2. painikkeella:

Aloitus $\rightarrow$ Kaikki sovellukset -lista $\rightarrow$ Haluttu ohjelma $\rightarrow$ Hiiren 2. painike:

- Kiinnitä aloitukseen: Lisää ruudun aloitusvalikkoon.
- Enemmän → Kiinnitä tehtäväpalkkiin.
- Enemmän → Avaa tiedostosijainti: Näyttää kuvakkeen tiedoston resurssienhallinnassa. Kun sen valitsee hiiren 2. painikkeella, saa lisävalintoja. Valitaan Lähetä kohteeseen: → Työpöytä (luo pikakuvake). Tämä toimii vain työpöytäohjelmissa.

Ruutujen ryhmälle voi antaa nimen. Ryhmässä voi olla maksimissaan neljä keskikokoista ruutua vierekkäin. Riippuu asetuksista. Allekkain voi olla useampia.

eForce PP 2540 series Intel(R) Driver & Support	oneen ohjelmat			
jelmien päivitys	GeForce Experience	HP Deskjet 2540 series	Intel(R) Driver & Support	
FileHippo App Driver Booster JMo Manager 5	hjelmien päivitys			
FileHippo App Driver Booster				
	SUMo	FileHippo App Manager	Driver Booster 5	

Samankaltaisista ohjelmista voi tehdä myös kansion. Kun kaksi ruutua laittaa päällekkäin, muodostuu kansio. Siihen voi lisätä lisää ruutuja. Myös kansiolle voi antaa nimen.

Tehtävänäkymä

Tehtävänäkymässä näkyy kaikki käynnissä olevat tehtävät. Siinä näkyy myös aikaisemmin tehdyt tehtävät (max 30 päivää, riippuu asetuksista). Tehtävänäkymässä ei siis näy pelkästään ohjelmat, vaan ohjelmalla suoritetut tehtävät.

Esimerkki:

Kun valitsee Internet.odt, käynnistyy LibreOffice Writer ja siihen avautuu Internet.odt – tiedosto.

Tehtävänäkymässä voi avata myös uuden työpöydän. Tietokoneella voi olla useampia työpöytiä samanaikaisesti käytössä.

Niiden välillä voi liikkua tehtävänäkymän kautta. Kaikissa työpöydissä voi olla useita eri ohjelmia auki.

<u>Ohjelmien päivitys</u>

Yksi tietokoneen turvallisuuteen vaikuttava asia on käyttöjärjestelmän sekä kaikkien ohjelmien pitäminen ajan tasalla. Käyttöjärjestelmästä ja ohjelmista tulee tasaisin väliajoin uusia versioita. Niitä kutsutaan päivityksiksi. Käyttöjärjestelmä ja jotkin ohjelmat voivat päivittää automaattisesti uudet versiot. Jotkin ohjelmat tarkistavat uudet päivitykset ohjelman käynnistyksen yhteydessä, ja kertovat uudesta versiosta. Joissakin ohjelmissa on mahdollisuus itse tutkia, onko päivityksiä saatavilla. Tietokoneelle on saatavilla päivitysohjelmia, jotka tarkistavat koneeseen asennetut ohjelmat ja niiden versiot.

Yleisimmät päivitysohjelmat ja tietoja päivityksistä löytyy esim. osoitteesta: <u>https://neptunet.net/2015/01/11/ohjelmien-paivitys/</u>

Microsoft päivittää Windowsin uudet päivitykset joka kuukauden toinen tiistai. Voit myös itse tarkistaa, löytyykö uusia päivityksiä: Asetukset $\rightarrow$ Päivittäminen ja suojaus $\rightarrow$ Windows Update $\rightarrow$ Tarkista päivitykset

Asetukset	
命 Aloitus	Windows Update
Etsi asetus $\wp$	Laite on ajan tasalla Viimeksi tarkistettu: tänään 10.25
Päivittäminen ja suojaus	
	Tarkista päivitykset
Windowsin suojaus	Muuta aktiivista aikaa
↑ Varmuuskopioi	Lisäasetukset
<i>Vianmääritys</i>	

Kaupan –sovellukset päivitetään Microsoft Store:ssa: Lataukset ja päivitykset. Ne voidaan päivittää myös automaattisesti:

Valitaan:	,o	-		×	
	Lataukset	ja päiv	itykset		
B	Asetukset				
Se	Oma kirjas	sto			
	Lunasta ko	oodi			
C	Näytä tili				
	Maksutava	at			
← Microso	oft Store				
Aloitussivu	Sovellu	kset	Pelit	Elo	kuvat ja TV
Asetuk	set				
Sovellus	oäivityks	et			
Päivitä sove	llukset auto	omaatti	isesti		
Ei I	käytössä				

Asetukset

Käyttöjärjestelmässä ja lähes kaikissa ohjelmissa on mahdollisuus muuttaa toimintaa tai ulkonäköä. Nämä muutokset voidaan tehdä käyttöjärjestelmän tai ohjelman asetuksissa.

Käyttöjärjestelmän asetuksia ovat esim.:

- Taustakuvan, värien ja muiden näyttöön vaikuttavien asetusten muuttaminen.
- Aloitusvalikon ja tehtäväpalkin asetukset.
- Tietokoneeseen liitettyjen laitteiden ja tallennustilojen hallinta.
- Verkon ja internetin asetukset.
- Oletusohjelmien määrittäminen ja ohjelmien poistaminen.
- Päivittäminen ja suojaus.

Ohjelmien asetusten muuttaminen:

- Jotkin ohjelmat haluavat käynnistyä tietokoneen käynnistyessä. Tämä on aivan turhaa ja hidastaa tietokoneen käynnistystä ja käyttöä. Vain virustorjunnan, palomuurin ja muiden tietoturvaohjelmien käynnistys on suotavaa.
- Jotkin ohjelmat haluavat tarkistaa ohjelman päivitykset automaattisesti. Tämäkin on turhaa, koska silloin jokin osa ohjelmasta on aina päällä. Paras vaihtoehto on, että ohjelma tarkistaa päivitykset aina, kun ohjelman käynnistää.
- Ohjelmaa suljettaessa jotkin haluavat pienentyä ilmoitusalueelle (tehtäväpalkkiin). Tämäkin on turhaa, ja vie resursseja muilta ohjelmilta. Kun ohjelman sulkee, pitää sen myös sulkeutua.

Tässä kuvassa näkyy erään ohjelman asetuksia; olen poistanut valinnat kaikista

Asetukset
iset
'Yleiset
Käynnistä automaattisesti Windowsin käynnistyessä
Ristus
Jaimet
Muista aiemmin avatun ikkunan koko ja sijainti

kohdista.

Windows 10 asetuksia pääsee muuttamaan:

 Aloitus → Asetukset Aloitus hiiren 2. painikkeella → Asetukset Toimintokeskus → Kaikki asetukset 							
			ktsi asetus		۶		
口	Järjestelmä Näyttö, ääni, ilmoitukset, virta		Laitteet Bluetooth, tulostimet, hiiri		Puhelin Linkitä Androidisi, iPhonesi		Verkko ja Internet WLAN, lentotila, VPN
¥	Mukauttaminen Tausta, lukitusnäyttö, värit		Sovellukset Poista, oletusasetukset, valinnaiset ominaisuudet	8	Tilit Omat tilit, sähköposti, synkronointi, työ, perhe	A ₽	Aika ja kieli Puhe, alue, päivämäärä
8	Pelaaminen Pelipalkki, näyttökuvat, lähetys, pelitila	Ģ	Aputoiminnot Lukija, suurennuslasi, suuri kontrasti	۵	Tietosuoja Sijainti, kamera	Ç	Päivittäminen ja suojaus Windows Update, palautus, varmuuskopiointi
Q	Haku Kieli, oikeudet, historia						

Asetuksissa voidaan muuttaa tietokoneen toimintaan ja näkymään vaikuttavia asioita. Kun asetuksia muuttaa, ne astuvat voimaan välittömästi. Asetuksissa voidaan lisätä, muuttaa tai poistaa tietokoneeseen kytkettyjä laitteita. Asetuksissa voidaan hallita verkon ja internetin asetuksia.

Järjestelmän asetuksissa voi muuttaa esim. yövaloa, toimintokeskuksen asetuksia sekä virran ja lepotilan asetuksia.

Laitteen asetuksissa voidaan lisätä, muuttaa tai poistaa tietokoneeseen kytkettyjä laitteita.

Puhelimen asetuksissa voidaan Android – tai iPhone – puhelin liittää tietokoneeseen.

Verkko ja Internet asetuksissa voidaan muuttaa verkon asetuksia.

Mukauttaminen asetuksissa voidaan vaihtaa näytön ja lukitusnäytön taustakuvaa, näytön värejä, teemoja ja fontteja. Täällä voidaan muuttaa myös aloitusvalikon ja tehtäväpalkin asetuksia.

Sovellukset asetuksissa voidaan poistaa sovelluksia. Voidaan myös määritellä oletussovellukset ja mitkä sovellukset käynnistyvät kirjautumisen yhteydessä.

Tilit asetuksessa voidaan muuttaa oman tilin asetuksia ja kirjautumistietoja. Voidaan myös lisätä esim. perheenjäsenten tilejä. Voidaan synkronoida Windowsin asetukset toisille Windows – laitteille.

Aika ja kieli asetuksissa voidaan muuttaa ajan ja päivämäärän esitysmuotoa. Voidaan vaihtaa alueen ja kielen asetuksia.

Aputoiminnot asetuksissa voidaan muuttaa asetuksia, jotka vaikuttavat näkökyvyn, kuulon ja vuorovaikutuksen hallintaan.

Tietosuoja asetuksissa voidaan muuttaa Windowsin oikeuksia kerätä tietoa koneen käytöstä. Voidaan muuttaa myös sovellusten oikeuksia.

Päivittäminen ja suojaus asetuksissa voidaan tarkistaa Windowsin päivitykset. Jos tietokoneessa on ongelmia, voidaan tehdä vianmääritys. Voidaan tarkistaa Windowsin suojaus.

Ihmiset -sovellus

Ihmiset -sovelluksella voidaan ylläpitää yhteystietoja. Niihin voidaan tallentaa kunkin henkilön tai yrityksen puhelinnumero, sähköpostiosoite ja osoite sekä lisätiedot.

Ihmise			- D X
=	Hae O		Uusi yhteystieto: Msn
8	Nimi	Sähköposti	$\frown$
+	н		Lisää valokuva
7	S		
	I I I I I I I I I I I I I I I I I I I		Tallenna kohteeseen
	(b)		Msn ~
			Nimi
			0
	I		Matkapuhelin 🗸
	•		
	J		+ Puhelin
	0 —		Sähköpostiosoite 🗸
	к		
	æ		+ Sahkoposti
			+ Osoite
	0		+ Muu

Yhteystietoja voidaan käyttää esim. sähköpostin lähetyksessä; ei tarvitse kirjoittaa koko osoitetta, vaan sähköpostiohjelma ehdottaa kirjoitettujen merkkien mukaan yhteyshenkilöitä joista voi valita haluamansa.

බ Mukau 🖾 Ta Va Ca Lu 🕼 Te A Fo 28 Al 🖂 Te Näytä Oma piiri -sovellusehdotukset Käytössä R Etsi ja kiinnitä yhteystiedot へ 😼 🛃 🚹 🔛 🗉 RR

Valitaan tehtäväpalkista Ihmiset ja valitaan haluttu yhteystieto.

Kun yhteystieto on kiinnitetty tehtäväpalkkiin, siinä näkyvät tiedot ja yhteydenotot. Jos sähköpostin asetuksissa on sallittu Näytä ilmoitukset toimintokeskuksessa, näkyy lukemattomien sähköpostien määrä myös yhteystiedon kuvakkeessa.

Asetu	kset $\rightarrow$ Mukauttaminen $\rightarrow$ Tehtä	iväpalkki
Mukau Tausta, I	ttaminen ukitusnäyttö, värit	
ttaminen	Useita näyttöjä	Ihmiset Sovellukset
usta rit	Näytä tehtäväpalkki kaikissa näytöissä	Ehdotettu
kitusnäyttö	Näytä tehtäväpalkkipainikkeet kohteessa Kaikki tehtäväpalkit	۱
emat ntit	Yhdistä muiden tehtäväpalkkien painikkeet Aina, piilota otsikot	PR
bitus		
ıtäväpalkki	Ihmiset Naytä yhteystiedot tehtäväpalkissa Käytössä Valitse, miten monta yhteystietoa näytetään 10 ~ Näytä Oma piiri -ilmoitukset Käytössä Anna äänimerkki, kun Oma piiri -ilmoitus saapuu	P Image: Control of the co
	Ei käytössä	

Hae, Etsi

Haku -toiminnolla voidaan hakea tietokoneelta tiedostoja, ohjelmia, sähköposteja, asetuksia sekä henkilöitä tai internetistä verkkohaun tuloksia. Hakua voidaan rajata tyypin mukaan. Haun asetuksia pääsee muuttamaan: Asetukset → Haku.

=	Kaikki Asiakirjat Sähköpostit Ihmiset	Asetu	kset Suodattimet 🗸
ŵ	Paras vastaavuus		
	CCleaner Työpöytäsovellus	$\rightarrow$	R.
	Verkkosivustot		
	CCleaner Homepage		CCleaner
			Työpöytäsovellus
			⊡* Avaa
			Suorita CCleaner
			🤞 Siivous
			📑 Rekisteri
			🚔 Työkalut
			Asetukset
			🗟 Suorita järjestelmänvalvojana
			🗋 Avaa tiedostosijainti
			A Poista kiinnitys aloituksesta
			-🛱 Kiinnitä tehtäväpalkkiin
			🔟 Poista asennus
~			
ŝ			
2		- 1	Insider Preview
	,		

Resurssienhallinta

Resurssienhallintaa käytetään tiedostojen ja kansioiden hallintaan. Resurssienhallintaan pääsee:

- Valitaan tehtäväpalkista kansion kuva
- Aloitus hiiren 2. painikkeella → Resurssienhallinta
- Painetaan Win + E
- Aloitus → Kaikki sovellukset -lista → Windows -järjestelmä → Resurssienhallinta

Resurssienhallinnassa voidaan muun muassa:

- Kopioida tiedostoja kansiosta toiseen kansioon tai toiseen asemaan
- Siirtää tiedostoja kansiosta toiseen kansioon tai toiseen asemaan
- Poistaa tiedostoja
- Nimetä uudelleen tiedostoja
- Avata tiedosto ohjelmassa
- Jakaa tiedosto toisen tietokoneen kanssa
- Luoda tiedostosta pikakuvake työpöydälle

Kansioille voidaan tehdä samat toimenpiteet kuin tiedostoillekin, paitsi avata ohjelmassa. Resurssienhallinnassa voidaan myös luoda uusia kansioita.

🔜 I 💆 🔜 🗢 I 🛛 👘	luvatyökalut	D:\Omat tiedostot\Tietokoneen käyttöohjeet					
Tiedosto Aloitus Jaa Näytä	Hallinta						
Kiinnitä pikakäyttöön kepioi Liitä kepiotä	ku Si uvake kohte	Siliră kopioi teesen ~ kohteeseen ~ Isriară	Jusi kohde • T Helpotettu käyttö • Jusi	Ominaisuudet	Valitse kaikki Valitse kaikki Käänteinen valinta		
		Juljesta	0031	Avaa	vantse		
← → * ↑ → Tämä tietokone	> Tiedostot (E	(D:) > Omat tiedostot > Tietokoneen käyttöö	hjeet				
🗸 📌 Pikakäyttö		Nimi	Muokkauspäivä 22.4.2018.16.46	Tyyppi ODT#-tiedosto	Koko		
NetPosti laskut ym	1		20.4.2018 13.08	PNG-tiedosto	1 kt		
📙 Omat pakatut	1	Asetukset aika.png	22.4.2018 16.28	PNG-tiedosto	4 kt		
📙 Omat tiedostot	1	Asetukset helppo.png	22,4,2018 16,31	PNG-tiedosto	5 kt		
Rekisteröinnit	1	 Asetukset järjestelmä.PNG 	22.4.2018 15.58	PNG-tiedosto	4 kt		
Tietokoneen käyttöohjeet	*	Asetukset kuvake.png	22.4.2018 15.57	PNG-tiedosto	3 kt		
Windows objeita	4	Asetukset laitteet.png	22.4.2018 16.08	PNG-tiedosto	4 kt		
> ConeDrive		Asetukset mukauttaminen.png	22.4.2018 16.17	PNG-tiedosto	4 kt		
		Asetukset puhelin.png	22.4.2018 16.11	PNG-tiedosto	iedosto 3 kt		
🗸 💻 Tämä tietokone		Asetukset päivitys.png	22.4.2018 16.39	PNG-tiedosto	6 kt		
> 1 3D-objektit		Asetukset sovellukset.png	22.4.2018 16.21	PNG-tiedosto	5 kt		
		Asetukset tietosuoja.png	22.4.2018 16.35	PNG-tiedosto	3 kt		
		Asetukset tilit.png	22.4.2018 16.24	PNG-tiedosto	4 kt		
> 🛌 Kuvat		Asetukset verkko.png	22.4.2018 16.14	PNG-tiedosto	5 kt		
> 🕂 Ladatut tiedostot		Asetukset.odt	22.4.2018 14.48	OpenDocument-t	69 kt		
> 🎝 Musiikki		Asetukset.PNG	21.4.2018 11.26	PNG-tiedosto	52 kt		
> 📃 Työpöytä		Crystal_Clear_app_linneighborhood.sv	g.png 17.4.2018 20.51	PNG-tiedosto	238 kt		
> 📑 Videot		Haku1.PNG	18.4.2018 19.29	PNG-tiedosto	12 kt		
> 늘 Windows (C:)		Haku2.PNG	18.4.2018 19.30	PNG-tiedosto	2 kt		
Tiedostot (D:)		lnternet.odt	21.4.2018 18.39	OpenDocument-t	1 824 kt		
and the second s		📄 Internet.pdf	21.4.2018 18.40	PDF-tiedosto	1 115 kt		
> 💣 Verkko		Kannettava.png	20.4.2018 13.41	PNG-tiedosto	126 kt		
		THE REPORT	10 4 2010 20 42	DATE OF 1	1011		

Ylhäällä näkyvät välilehdet: Tiedosto | Aloitus | Jaa | Näytä | Hallinta. Niiden alapuolella näkyy työkalupalkki, jonka saa piiloon näytön oikeasta yläkulmasta:

Työkalupalkin alapuolella on osoiterivi.

Vasemmassa sarakkeessa ylinnä on pikakäyttö. Siihen voidaan kiinnittää kaikki kansiot, joita käyttää usein. Seuraavaksi on Microsoftin OneDrive, eli pilvitallennuspaikka.

Sen alla on Tämä tietokone, jossa näkyy kaikki tietokoneeseen liittyvät tallennuspaikat. Alinna on verkko.

Näiden oikealla puolella olevassa sarakkeessa näkyy valitun kohteen sisältö. Resurssienhallinnassa valintoja tehdään hiiren 1. painikkeella. Hiiren 2. painikkeella saadaan lisävalintoja.

Resurssienhallinnan asetukset

Näytä -välilehdellä voidaan muuttaa näkyviä asetuksia.

IIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIIII	t/Tietokoneen käyttöohjeet	välilehti					
Esikatseluruutu Siirtymisruutu 🛅 Tiedot-ruutu	Suurimmat kuvakkeet Pienet kuvakkeet Furek kuvakkeet	Suuret kuvakkeet	EE Keskikokoiset kuvakkeet - EE Tiedot -	Lajitteluperuste	Ryhmittelyperuste Gyina sarakkeita - Sovita kaliki sarakkeet koko näkymään	Kohteiden valintaruudut Tiedostotunnisteet Filotetut kohteet	Piliota valitut kohteet
Ruudut ← → ~ ↑ → Tāmā tie	tokone + Tiedostot (D:) >	Asettelu Omat tiedostot > Tietokone	en käyttöchjeet		Nykytnen näkymä	Nayta/piilota	/
Pikakäyttö NetPosti laskut ym Gmat pakatut		Voidaan muuttaa resurssienhallinnar ulkonäköä	Voidaan muut kohteiden ulko	taa onäköä	Voidaan muuttaa lajittelu ja ryhmittelyä		Kansio - ja hakuasetukset
Omat tiedostot					voidaan näyttää/pi	liottaa esim. tiedos	totunnisteet

Asetuksia pääsee muuttamaan: Näytä -välilehti $\rightarrow$ Asetukset $\rightarrow$ Muuta kansio – ja hakuasetuksia.

📕 🛛 🔂 🖬 🖬 🖬 – 1. Valitaan Näytä -välilehti Aloitus Näytä Jaa Hallinta III Suurimmat kuvakkeet 📕 Suuret kuvakkeet C Keskikokoiset kuvakkeet Ryhmittelyperuste • Kohteiden valintaruudur Esikatseluruutu 8 Pienet kuvakkeet E Luettelo III Tiedot Lisää sarakkeita * ✓ Tiedostotunnisteet Lajitteluperuste Pillota valitut Asetukset Slirtymisruutu 🛄 Tiedot-ruutu 👯 Kuvakkeet ja tiedot E Sisalto Ruudut Asettelu Nykyinen näkymä Nayta/p → * ↑ 📒 > Tāmā tietokone > Tiedostot (D:) > Omat tiedostot > Tietokoneen kāyttöohjeet Тууррі Nimi Muokkauspäivä Koko * Pikakäyttö 26.4.2018 11.30 PNG-tiedosto Nopeus.PNG 42 kt 2. Valitaan Asetukset NetPosti laskut ym Chjelma.PNG 20.4.2018 15.59 PNG-tiedosto 21 kt 3. Valitaan Muuta kansio- ja hakuasetuksia Omat pakatut 22,4,2018 17,28 PNG-tiedosto 200 kt PNG-tiedosto 20,4,2018 16:51 427 kt Omat tiedostot Yleiset Näytä Haku PNG-tiedosto 20.4.2018 17.13 416 kt Rekisteröinnit 20.4 2018 22 20 PNG-tiedesto 138 kt Avaa Resussienhallinta: Tāmā tietokone Tietokoneen käyttööhjeet 30.4.2018 0.19 PNG-tiedosto 71 kt Selas kansioita Avaa kansiot samassa ikkunassa Avaa kansiot erillisessä ikkunassa Avaa kansiot erillisessä ikkunassa 22,4,2018 16.59 PNG-tiedosto 3 kt 22.4.2018 14.06 PNG-tiedosto 106 kt Windows objeita 20.4.2018 13.42 JPG-tiedosto 34 kt Alevityas juurite esoitamalia (vaitse osoitamalia) Napsauta kohteita seuraavasti Omat Excel-tiedostot 22.4.2018 16.57 PNG-tiedosto 159 kt 30.4.2018 18.18 PNG-tiedosto 100 kt Aleviivaa kuvakenimet selainasetusten mukaai Aleviivaa kuvakenimet niitä osoitettaessa C OneDrive PNG-tiedosto 50 k 4. Kansion asetukset Tämä tietokone 19.4 2018 12.44 Philadentosta 50.04 Avaa kohde kaksoisnapsauttamalla (valtse napsauttamalla) 3D-objektit 18.4.2018 19.09 PNG-tiedosto 27 kt Tietosuoja 18,4,2018 19,14 PNG-tiedosto 😫 Asiakirjat 22 kt Näytä viimeksi käytetyt tiedostot pikakäytössä ☑ Näytä usein käytetyt kansiot pikakäytössä 24,4.2018 22.35 OpenDocument-t. 15 kt Kuvat 24.4.2018 22.35 PDF-tiedosto 21 kt Ladatut tiedostot 20.4.2018 12.14 PNG-tiedosto 160 kt Tyhjennä Resutstenhallinnan historia Tyhjennä h Musiikki 20.4.2018 12.18 PNG-tiedosto 6 kt Tyopovta Palauta oletusarvot 20.4.2018 13.16 PNG-tiedosto 85 kt Videot 19.4.2018 12.56 PNG-tiedosto 725 kt Windows (C:) 29.4.2018 23.16 PNG-tiedosto 25 kt OK Perusta Kilyta Im Tiedostot (D:) 29,4,2018 23,18 PNG-tiedosto 89 kt 30.4.2018 0.21 PNG-tiedosto 161 kt Jerkko Store4.PNG 30.4.2018 0.26 PNG-tiedosto 32 kt 5 PNR 10.4 2018 0 20 DN/G-tiadorto

Tietojen muuttaminen

Tiedostoille ja kansioille voidaan tehdä erilaisia toimenpiteitä.

Ne saa näkyviin valitsemalla halutun kohteen ja klikkaamalla hiiren 2. painikkeella. Toimenpiteet vaihtelevat tiedoston tyypin ja kansion mukaan.

31

HRTM58

Tiedostoja voidaan esim. Leikata tai Kopioida eri kansioon leikepöydän kautta:

- Valitaan haluttu tiedosto.
- Valitaan, mitä halutaan tehdä: Hiiren 2. painike → Leikkaa eli siirrä tai Kopioi.
- Valitaan, minne halutaan Leikata tai Kopioida: Hiiren 2. painike → Liitä.

Leikkaa, Kopioi, Liitä

Tietokoneella voidaan leikata tai kopioida myös tekstiä, kuvia, linkkejä ym. leikepöydälle. Sieltä se voidaan liittää haluttuun paikkaan.

- Ensin haluttu tieto pitää merkitä eli "maalata": Pidetään hiiren 1. painike pohjassa ja valitaan haluttu tieto.
- Valitaan, mitä halutaan tehdä: Hiiren 2. painike → Leikkaa eli siirrä tai Kopioi.
- Valitaan, minne halutaan Leikata tai Kopioida: Hiiren 2. painike → Liitä.

Tietoa voidaan leikata tai kopioida eri ohjelmasta toiseen, esimerkiksi selaimesta tekstinkäsittelyyn. Internetistä ei kuitenkaan saa kopioida mitä tahansa, vaan pitää huomioida tekijänoikeudet.

Windows 10 leikepöydälle voidaan tallentaa myös monta objektia myöhempää käyttöä varten. Näppäinyhdistelmällä Windows-näppäin + V voidaan tarkastella leikepöydälle tallennettuja objekteja ja liittää siitä halutut.

Toiminto otetaan käyttöön: Asetukset -> Järjestelmä -> Leikepöytä ja valitse Tallenna useita kohteita -toiminto.

命 Aloitus	L
Etsi asetus	р К Ie
Järjestelmä	т
🖵 Näyttö	Т
d») Ääni	N te
💭 Ilmoitukset ja toiminnot	•

eikepöytä

Kun kopioit tai leikkaat jotain Windowsissa, se kopioidaan leikepöydälle liitettäväksi.

Tallenna useita kohteita

Tallenna useita leikepöydän kohteita myöhempää käyttöä varten. Näytä historia painamalla Windows-näppäin + V ja valitse liitettävä teksti.

Windows -näppäin + v

Näppäinkomennot eli pikanäppäimet

Windowsissa on lukematon määrä näppäinkomentoja. Niitä voidaan käyttää kopioimiseen, tiettyjen ohjelmien käynnistämiseen ja tietokoneen hallintaan. Näppäinkomennoissa käytetään yleensä Win, Ctrl sekä ALT -näppäintä. Eniten käytetyt ovat kopiointiin liittyvät näppäinkomennot:

- Ctrl + C : Kopioi
- Ctrl + X : Leikkaa
- Ctrl + V : Liitä

Valitaan haluttu objekti. Pidetään Ctrl -näppäin pohjassa ja painetaan C -kirjainta. Valitaan kohta, jonne objekti halutaan liittää. Pidetään Ctrl -näppäin pohjassa ja painetaan V -kirjainta.

Kaikki näppäinkomennot löytyvät:

https://support.microsoft.com/fi-fi/help/12445/windows-keyboard-shortcuts

<u>Tehtävienhallinta</u>

Tehtävienhallintaan pääsee:

- Aloitus hiiren 2. painikkeella → Tehtävienhallinta
- Aloitus → Kaikki sovellukset -lista → Windows -järjestelmä → Tehtävienhallinta
- Tehtäväpalkki hiiren 2. painikkeella → Tehtävienhallinta

Kun ensimmäisen kerran avaa tehtävienhallinnan, näkyviin tulee käynnissä olevat ohjelmat. Sen saa laajennettua valitsemalla Lisätietoja.

🙀 Tehtävienhallinta		×
Firefox		
🥵 Kuvakaappaustyökalu		
Sähköposti		
🕑 Lisätietoja	Lopeta tel	htävä

👰 Tehti	ivienhallinta							×
Tiedosto	Asetukset Näytä							
Prosessit	Suorituskyky Sovellushistoria Käynnistys Kä	iyttäjät Lisätiedot	Palvelut					
Nimi	^	7% Suoritin	27% Muisti	0% Levy	0% Verkko	7% GPU	Grafiikkamoottori	
Sovelle	ukset (3)							^
> 🙆 F	irefox (7)	2,1%	1 206,5 Mt	0,1 Mt/s	0 Mbps	0,2%	GPU 0 - 3D	
> 🔤 s	ähköposti	0%	47,1 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
> 👰 1	ehtävienhallinta	0,3%	22,7 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
Tausta	prosessit (71)							
	opplication Frame Host	0%	9,3 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
> -	SLDR Service (32-bittinen)	0%	1,0 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
M	AsListen (32-bittinen)	0%	0,5 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
> -	SUS HID Access Service (32-bittinen)	0%	1,2 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
A	TK Media (32-bittinen)	0%	1,2 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
	TKOSD2 (32-bittinen)	0%	1,4 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
	COM Surrogate	0%	2,2 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
	COM Surrogate (32-bittinen)	0%	1,0 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
2	CTF Loader	0,2%	5,9 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
	Device Association Framework Provider Host	0%	7,7 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
😜 I	DriverMax (32-bittinen)	0%	23,4 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
> 📧 🛛	SAService (32-bittinen)	0%	10,5 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
> 🔳 F	-Secure Host Process	0%	240,0 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		
6 f	-Secure Host Process (32-bittinen)	0%	5,5 Mt	0,1 Mt/s	0 Mbps	0%		
>	-Secure Host Process (32-bittinen)	0%	2.8 Mt	0 Mt/s	0 Mbps	0%		

Tehtävienhallinnassa on välilehtiä:

🔿 Vähemmän tietoja

- Prosessit: Näyttää kaikki käynnissä olevat ohjelmat ja prosessit.
- Suorituskyky: Näyttää prosessorin, muistin, näytönohjaimen, levyn ja verkon kuormituksen.
- Sovellushistoria: Näyttää UWP sovellusten käyttämien resurssien historian.
- Käynnistys: Näyttää, mitkä ohjelmat ja prosessit käynnistyvät kirjautumisen yhteydessä.
- Käyttäjät: Näyttää käyttäjäkohtaisen resurssien käytön.
- Lisätiedot: Näyttää tarkempaa tietoa prosesseista.
- Palvelut: Näyttää tietoa palveluista.

Prosessit -välilehdellä voidaan lopettaa prosesseja. Jos lopettaa väärän prosessin, tietokone voi jäädä jumiin.

Lopeta tehtava

Laitehallinta

Laitehallinnassa näkyy kaikki tietokoneeseen kuuluvat ja liitetyt laitteet.

Laitehallintaan pääsee: Aloitus hiiren 2. painikkeella → Laitehallinta.

Jos jossakin laitteessa on ongelmia, näkyy sen tiedoissa keltainen kolmio -symboli.

Jos jokin laite on poistettu käytöstä, näkyy sen tiedoissa nuoli alaspäin -symboli.

Jos jokin laite ei toimi halutulla tavalla, voidaan yrittää ohjaimen päivittämistä. Laitehallinnassa voidaan myös poistaa tietty laite käytöstä.
Ohjelmaikkunoiden ryhmittely

Ohjelmien ikkunat voidaan ryhmitellä automaattisesti näytölle:

- Kaksi ikkunaa vierekkäin: Otetaan kiinni hiiren 1. painikkeella halutun ohjelman otsikkorivistä. Siirretään <u>hiiren osoitin</u> näytön laitaan. Tällöin näytölle tulee ehdotus ikkunan koosta. Vapautetaan hiiren 1. painike. Valitaan toinen ohjelma, joka halutaan edellisen viereen.
- Neljä ikkunaa: Otetaan kiinni hiiren 1. painikkeella halutun ohjelman otsikkorivistä. Siirretään <u>hiiren osoitin</u> näytön kulmaan. Tällöin näytölle tulee ehdotus ikkunan koosta. Vapautetaan hiiren 1. painike. Tehdään sama kahdelle muulle ohjelmaikkunalle, jotka halutaan ensimmäisen viereen. Valitaan jäljellä olevista neljäs ohjelma.

Ikkunat saa uudelleen normaalikokoisiksi irrottamalla ne laidoista tai kulmista.

<u>OneDrive</u>

OneDrive on tiedostoille tarkoitettu verkkotallennustila eli pilvitallennuspaikka, jota voi käyttää missä tahansa. Sen avulla asiakirjat ja muut tiedostot voidaan tallentaa pilveen, ja tiedostot ovat käytettävissä millä tahansa laitteella. OneDriven avulla voit jakaa asiakirjoja, valokuvia ja paljon muuta ilman sähköpostiliitteitä. OneDrive - tiedostoja voi käsitellä kätevästi myös suoraan Windows- ja Mac -tietokoneilla.

Kun luodaan Microsoft -tili, sisältyy siihen 5Gt verkkotallennustilaa. Tilaa voi ostaa lisää tai sitä saa esim. ostaessa jonkin Office 365 -lisenssin.

Kun OneDrive on käytössä, näkyy sen kuvake ilmaisalueella:

Kun valitsee: Avaa OneDrive -kansiosi tai avaa Resurssienhallinnan, OneDrive näkyy vasemmalla:

Tiedosto Aloitus Jaa Näytä	
Kiinnitä pikakäyttöön Kopioi Liitä Leikepöytä	iaa oi polku pikakuvake Siirrä kohteeseen × kohteeseen × Järjestä
$\leftarrow$ $\rightarrow$ $\checkmark$ $\uparrow$ $\frown$ $\land$ OneDrive	
 Pikakäyttö NetPosti laskut ym Omat pakatut Omat tiedostot 	Nimi Tila Asiakirjat O Desktop O Documents O Julkinen O
Tietokoneen käyttöphieet	Musiikki
Tyrininim Windows ohjeita	Omat tiedostot Suosikit Sähköpostin liitteet
> 🝊 OneDrive	.849C9593-D756-4E56-8D6E-42412F2A707B
 Tämä tietokone 3D-objektit Asiakirjat 	desktop.ini

OneDriveen voi lisätä kansioita samoin kuin muihinkin tallennuspaikkoihin. Myös Leikkaa ja Kopioi -toiminnot toimivat samoin. Aina, kun lisätään uusi tiedosto OneDrive -kansioon, tiedosto tallennetaan sekä pilveen että tietokoneelle. Kansion ja tiedoston tilat näkyvät Tila – sarakkeessa:

Asennus1.PNG Aina tietokoneella	0	22.4.2018 21.22
Asennus2.PNG Molemmissa	Ø	22.4.2018 21.22
Asennus ^{3,PNG} Vain pilvessä	٥	22.4.2018 21.31

Tietokoneelta OneDrive kansiot ja tiedostot löytyvät : C:\Käyttäjät\käyttäjä\ OneDrive. Jos tiedosto on tallennettu vain pilveen, tiedoston ominaisuuksissa sen koko kiintolevyllä on 0.:

📑 Ominaisuu	det: Tietokone ja Internet.pdf 🛛 🛛 🗙				
Yleiset Suojau	us Tiedot Aiemmat versiot				
	Tietokone ja Internet.pdf				
Тууррі:	PDF-tiedosto (.pdf)				
Sovellus:	Microsoft Edge Muuta				
Sijainti:	C:\Users\hannu\OneDrive\Omat tiedostot\Tietokon				
Koko:	3,57 Mt (3 743 776 tavua)				
Koko levyllä:	0 tavua				
Luotu:	Eilen 22. toukokuuta 2018, 20.11.57				
Muokattu:	maanantai 21. toukokuuta 2018, 18.51.35				
Käytetty:	Eilen 22. toukokuuta 2018, 20.13.19				

Kansioiden ja tiedostojen tilaa voidaan muuttaa: Valitaan haluttu hiiren 2. painikkeella:

Asennus2.PNG	⊘ 22.4.2
Asennus3.PNG	Avaa
Asennus4.PNG	Muokkaa Valokuvat-sovelluksella
Asennus5.PNG	Muokkaa Paint 3D:llä
📄 Asennus6.PNG	Aseta työpöydän taustakuvaksi
🗋 Asennus7.PNG	Muokkaa
Asennus8.PNG	Tulosta
Asennus9.PNG	Suorita järjestelmänvalvojana
Asennus10.PNG	Shred with BleachBit
Asennus11.PNG	
Asennus12.PNG	Kierrä oikealle
📄 Asetukset aika.p	Kierrä vasemmalle
📄 Asetukset helpp	Lähetä laitteeseen >
📄 Asetukset järjest	
📄 Asetukset kuvak	
Asetukset laittee	
📄 Asetukset muka	Nayta Verkossa AVaa tiedoston selain
📄 Asetukset puhel	Pida aina tassa laitteessa Tietokoneella
📄 Asetukset päivit	Vapauta tilaa Vain pilvessa

Pidä aina tässä laitteessa: Aina myös tällä laitteella. Vaikuttaa tallennustilan automaattiseen ylläpitoon.

Vapauta tilaa: Vain pilvessä

Jaa OneDrive -linkki: Tallentaa kohteen osoitteen leikepöydälle, josta se voidaan liittää vaikka sähköpostiin. Linkki on muotoa: <u>https://1drv.ms/b/s!</u> <u>AqROSZNKIukQgp4-36NCtMIY6A_fmA</u>

Näytä verkossa: Avaa kansion tai tiedoston selaimeen.

Lisää OneDrive -jakamisvaihtoehtoja: Avaa valitun kohteen selaimessa, jossa voidaan tehdä lisäasetuksia.

Kun jakaa OneDrive -linkin, linkin vastaanottaja pääsee katsomaan ko. sisältöä, eivät siis muut.

Lisäksi voidaan määritellä:

- Pystyykö vastaanottaja muokkaamaan sisältöä
- Kuinka kauan vastaanottaja voi katsoa sisältöä, vain Office 365 -lisenssin haltija
- Määrittää salasana sisältöön, vain Office 365 -lisenssin haltija

Kuvien kopioiminen ja tallentaminen Internetistä

Kuvat koostuvat tuhansista tai miljoonista pikseleistä. Yksi pikseli on neliönmuotoinen alue. Jos tietokoneen näyttö tai television ruutu on HD -tasoa, tarkoittaa se 1920 (leveys) kertaa 1080 (korkeus) pikseliä. Kuvan tarkkuutta kuvataan yksiköllä pixels per inch (PPI) tai dots per inch (DPI) eli pikseliä (pistettä)/tuumalla. Tästä voi tarkemmin lukea Wikipediasta:

https://fi.wikipedia.org/wiki/Resoluutio_(kuvatekniikka).

Kaikkia kuvia ei saa eikä voida kopioida internetistä. Joillekin kuville on asetettu rajoitteita tekijänoikeuteen vedoten.

Esimerkissä on käytetty Microsoft Edge -selainta ja hakukoneena on Bing.

Osoite/hakuriville on kirjoitettu joulukortti ja painettu Enter -näppäintä. Sen jälkeen on valittu Kuvat.

Valitaan haluttu kuva hiiren 1. painikkeella, jolloin se aukeaa uuteen ikkunaan.

Kun kuvaa klikkaa hiiren 2. painikkeella, saa kuvasta lisävalintoja:

- Tallenna kuva nimellä: Tallennetaan kuva kiintolevylle, voidaan muuttaa nimeä ja tallennuskansiota.
- Kopioi tallentaa kuvan leikepöydälle, josta sen voi liittää johonkin ohjelmaan.

Jos kuvaa ei avaa uuteen ikkunaan, vaan tallentaa tai kopioi sen suoraan Kuvahausta, kuva ei välttämättä ole oikean kokoinen vaan paljon pienempi. Kuvahaussa näkyvät kuvat ovat ns. esikatselukuvia.

07.04.20					HF	₹TM58
Tallenna nimellä						$\times$
← → × ↑ → Tä	mä tietokone → TIEDOSTOT (D:) → Omat ti	edostot → Tietokoneen käytt	öohjeet	🖌 🖸 🛛 Hae: Tiet	okoneen käyttöoł	njeet 🔎
Järjestä 🔻 🛛 Uusi kansio	1					• (?)
Suosikit ^	Nimi	Päivämäärä	Тууррі	Koko	Tunnisteet	^
- Videot	WP_20180430_16_20_48_Pro.jpg	30.4.2018 16.20	JPG-tiedosto	1 347 kt		
Tämä tietokone	WP_20180430_16_20_42_Pro.jpg	30.4.2018 16.20	JPG-tiedosto	1 313 kt		
2D abieltit	WP_20180430_16_20_35_Pro.jpg	30.4.2018 16.20	JPG-tiedosto	192 kt		
	WP_20180430_16_20_23_Pro.jpg	30.4.2018 16.20	JPG-tiedosto	1 425 kt		
Desktop	📓 WP_20180430_14_47_09_Pro.jpg	30.4.2018 14.47	JPG-tiedosto	813 kt		
📰 Kuvat	📓 WP_20180430_14_47_07_Pro.jpg	30.4.2018 14.47	JPG-tiedosto	84 kt		
🕂 Ladatut tiedosto	📓 WP_20180430_14_47_05_Pro.jpg	30.4.2018 14.47	JPG-tiedosto	794 kt		
👌 Musiikki —	📓 WP_20180430_14_46_49_Pro.jpg	30.4.2018 14.46	JPG-tiedosto	1 005 kt		
Tiedostot	📓 WP_20180430_14_46_48_Pro.jpg	30.4.2018 14.46	JPG-tiedosto	970 kt		
Videot	📓 WP_20180430_14_46_45_Pro.jpg	30.4.2018 14.46	JPG-tiedosto	135 kt		
Windows (Cr)	📓 WP_20180430_14_46_15_Pro.jpg	30.4.2018 14.46	JPG-tiedosto	103 kt		
	🖻 Käynnistys5.jpg	30.4.2018 14.37	JPG-tiedosto	955 kt		
	🖬 Käynnistys4.jpg	30.4.2018 14.37	JPG-tiedosto	854 kt		
🔺 Verkko 💙	Kävnnistvs3.ing	30.4.2018 14.36	JPG-tiedosto	889 k t		~
Tiedostonimi: 8.10.2	2014 joulukortteja 001.jpg					~
Muoto: JPEG	(*.jpg)					~
∧ Piilota kansiot				Talle	nna Per	ruuta

Kun valitaan Tallenna kuva nimellä, aukeaa Tallennus -ikkuna. Valitaan tallennuskansio, tiedostonimeä voidaan muuttaa ja valitaan Tallenna.

<u>Ohjelman lataaminen internetistä ja asentaminen</u> <u>tietokoneelle</u>

Työpöytäohjelma

Esimerkissä käytetään Microsoft Edge – selainta ja asennetaan LibreOffice ohjelmisto. Edge – selaimessa hakukoneena on oletuksena Bing.

Kirjoitetaan osoite- ja hakukenttään libreoffice:

Valitaan listasta hiirellä, mitä halutaan etsiä. Esim. libreoffice. Tämän jälkeen Bing näyttää haun tulokset:

HRTM58

isco 📘	Etusivu - S-Pankki 💀 TV-opas Ohjelmaop 🕼 Tv	Areena yle.fi 📴 Yle Uutiset yle.fi 🗾 Yle U					
Þ	libreoffice	م					
	Kaikki Kuvat Uutiset	Omat tallennukset					
	7 140 000 Tulosta Kieli - Alue -	-					
	Home LibreOffice - Free Offic https://www.libreoffice.org • Welcome to the official website of the LibreOff has been dreaming for years. Download the lat	e Suite - Fun Project ice project: the office suite the community test version now.					
	Download LibreOffice, Download, download LibreOffice, download options,	System Requirements Get Help / ; System Requirements; System Requirements. Microsoft					
	LibreOffice Fresh LibreOffice, Download, download LibreOffice, download options,	Documentation feedback, LibreOffice, help, get help, support, questions, quality, bug, bug					
	Discover Do more – easily, quickly. LibreOffice is a powerful office suite – its clean	Writer Writer has all the features you need from a modern, full-featured word					
	Näytä tulokset vain kohteesta libreoffice.org						
	Koti Suomenkielinen LibreOff https://fi.libreoffice.org • LibreOfficen kotisivu, suomeksi, toimisto-ohjeln lähdekoodi, vapaaohjelmisto, LibreOffice	ice nisto, lataa, avoimet standardit, avoin					
	Luotettavin LibreOffice Suome https://fi.libreoffice.org/lataa/luotettavin-libreo LibreOffice, Download, download LibreOffice OS X	enkielinen LibreOffice ffice • , download options, Windows, Linux, Mac					
	Download LibreOffice LibreOf https://www.libreoffice.org/download ~ LibreOffice, Download, download LibreOffice OS X	ffice - Free Office Suite					

Valitaan suomenkielinen LibreOffice. Kannattaa tarkistaa myös linkin osoite, tässä tapauksessa <u>https://fi.libreoffice.org</u> on oikea. Tämän jälkeen selain siirtyy LibreOfficen suomenkielisille sivuille. Valitaan LATAA ja haluttu versio (Luotettavin on paras valinta).

Tämän jälkeen aukeaa LibreOfficen lataussivu.

Tässä vaiheessa pitää tietää, onko 64 bittinen versio oikea (Windows x86_64). Jos on, valitaan LATAA VERSIO 6.0.3. Muuten valitaan vaihda?, ja valitaan omaan koneeseen sopiva versio. Seuraavaksi selain kysyy, mitä tiedostolle halutaan tehdä. Jos valitaan: Tallenna nimellä, voidaan valita tallennuskansio.

Tallenna nimellä				×
← → • ↑ <mark> </mark>	$\prec$ Omat tiedostot $\Rightarrow$ Omat pakatut $\Rightarrow$ LibreOffice	∨ Ö H	ae: LibreOffice	ζ
Järje ~~stä ▼ Huci~~ Seuraava (Alt -	kancio			• ?
3D-objektit	^ Nimi	Muokkauspäivä	Тууррі	Koko
🔮 Asiakirjat	🛃 LibreOffice_6.0.3_Win_x64.msi	7.4.2018 22.12	Windows Installer	267 564 k
📰 Kuvat	LibreOffice_6.0.3_Win_x64_helppack_fi.msi	7.4.2018 22.12	Windows Installer	6 820 k
👆 Ladatut tiedo:	sto			
🁌 Musiikki				
📃 Työpöytä				
📑 Videot				
🏪 Windows (C:)				
🚛 Tiedostot (D:)	v <			>
Tiedostonimi:	LibreOffice_6.0.3_Win_x64.msi			~
Muoto:	Windows Installer -paketti (*.msi)			~
∧ Piilota kansiot		E	Tallenna Pe	ruuta .:i

Tässä vaiheessa valitaan tallennuskansio. Esimerkissä: Omat tiedostot $\rightarrow$ Omat pakatut $\rightarrow$ LibreOffice. Voidaan myös luoda uusi kansio. Tämän jälkeen valitaan Tallenna, ja tiedosto latautuu tietokoneen kiintolevylle. Jos haluaa myös käyttöohjeet, valitaan KÄYTTÖOHJEET ja tallennetaan samaan kansioon. Kun tiedostot on ladattu, kone kysyy, mitä seuraavaksi:

Suorita	Avaa kansio	Näytä lataukset	×
	Suorita	Suorita Avaa kansio	Suorita Avaa kansio Näytä lataukset

- Suorita aloittaa asennuksen.
- Avaa kansio avaa tallennuskansion.
- Näytä lataukset näyttää Edgen sivupalkissa kaikki lataukset.

Valitaan Avaa kansio:

	≠			Sovellustyökalut D:\Omat tiedostot\Omat pakatut\LibreOffice						
Tiedosto	Aloitus	Jaa	Näytä	Hallin	ta					
Kiinnitä pikakäyttö	Kopioi	Liitä	↓ Leikkaa ➡ Kopioi p ➡ Liitä pika	olku akuvake	Siirr kohtees	ä Kopioi een + kohteeseen +	Poista	Nimeä uudelleen	Uusi kansio	"∰ Uusi kohde ▼ † Helpotettu käytte
	Le	ikepöyt	ä			Järjestä				Uusi
$\leftarrow \rightarrow$	× 🛧 📘	> Tä	mä tietokone	> Tiedos	tot (D:)	> Omat tiedostot	> Oma	t pakatut 🔹	LibreOff	fice
🖈 Pik	akävttö					Nimi	^			Muokkauspäivä
	etDocti lack	ut vez				🐻 LibreOffice_6.	0.3_Win_	х64.msi		22.4.2018 21.46
	IELPOSLI IdSK	ut ym			7	🐻 LibreOffice_6.	0.3_Win_	x64_helppac	k_fi.msi	22.4.2018 21.52
0	mat pakatu	it			A	🔊 voikko.oxt				10.2.2016 16.24
0	mat tiedost	tot			*	🔊 voikko-laaja.o	xt			10.2.2016 16.24
R	ekisteröinni	t			A					

Ensin pitää asentaa ohjelma (LibreOffice_6.0.3_Win_x64.msi), sen jälkeen käyttöohjeet (LibreOffice_6.0.3_Win_x64_helppack_fi.msi). Tuplaklikataan tiedostoa LibreOffice_6.0.3_Win_x64.msi ja asennus käynnistyy.

Valitaan Seuraava ja seurataan näytön ohjeita kunnes asennus on valmis.

Kannattaa valita Tavanomainen.

🛃 LibreOffice 6.0.3.2 - Ohjattu asennus 🛛 🗙 🗙
Valmiina ohjelman asennukseen   Asennusohjelma on valmis aloittamaan asennuksen.
Napsauta Asenna aloittaaksesi asennuksen.
Jos haluat tarkastella tai muuttaa asennuksen asetuksia, napsauta Edellinen. Napsauta Peruuta poistuaksesi asennusohjelmasta.
Luo käynnistyskuvake työpöydälle
Lataa LibreOffice 6.0.3.2 järjestelmän käynnistyksen yhteydessä
< Edellinen Asenna Peruuta

Valitaan, haluaako kuvakkeen työpöydälle. Ei kannata valita Lataa LibreOffice järjestelmän käynnistyksen yhteydessä.

🙀 LibreOffice 6.0.3.2 - Ohjatt	u asennus Asennus on valmis	×
	LibreOffice 6.0.3.2 asennettiin onnistuneesti. Napsauta Valm poistuaksesi asennuksesta.	is
	< Edellinen Valmis Peruuta	

Asennusohjelma ilmoittaa, kun asennus on valmis. Valitaan valmis, ja tehdään samoin ohjetiedostolle (LibreOffice_6.0.3_Win_x64_helppack_fi.msi).

Järjestelmätyyppi

Jos ei tiedä, mikä järjestelmätyyppi tietokoneessa on käytössä, sen saa selville seuraavasti: Valitaan Asetukset $\rightarrow$ Järjestelmä $\rightarrow$ Tietoja

← Asetukset							
命 Aloitus	Tietoja						
Etsi asetus $ ho$	Tietokonetta valvotaan ja suojataan.						
Järjestelmä	 Virusten ja uhkien torjunta 						
🖵 Näyttö	 Palomuuri ja verkon suojaus Laitteen suorituskyky ja kunto 						
ゆ) Ääni	Ääni Sovellusten ja selainten hallinta						
💭 Ilmoitukset ja toiminnot	 Tilin suojaus Laitteen suojaus 						
🕗 Keskittymisavustaja	Lisätietoja on Windows Defenderissä						
🖒 Virta ja lepotila							
🗁 Akku	Laitemääritykset						
📼 Tallennustila	Laitteen nimi Suoritin	ROGG701VIK Intel(R) Core(TM) i7-7820HK					
ල Tablettitila	Aconnettu PAM	CPU @ 2.90GHz 2.90 GHz					
甘 Moniajo	Laitetunnus	AA66ADEE-A4FF-4861- BB68-861EC56D5B15					
Näytön jakaminen tähän tietokoneeseen	Tuotetunnus						
🎗 Jaetut kokemukset	Järjestelmätyyppi	64-bittinen käyttöjärjestelmä, x64-suoritin					

<u>UWP – sovellukset</u>

UWP -sovellukset asennetaan Microsoft Store:sta.

Jos Microsoft Store on kiinnitetty aloitukseen, valitaan sen truutu. Muuten valitaan se Kaikki sovellukset -listasta tai tehtäväpalkista, jos on kiinnitetty.

Microsoft Store			×
Aloitussivu S o	ovellukset Pelit Elokuvat ja TV	Нае	, v 👦
-	The second se		
100			
- A E			

Microsoft Store:ssa voidaan hakea haluttua sovellusta, peliä tai elokuvaa. Voidaan selata myös suosituimpia ilmaisia tai maksullisia sovelluksia tai pelejä. Kun haluttu sovellus löytyy, valitaan se, jolloin aukeaa ko. Sivu:

Tämän jälkeen valitaan Hanki, jolloin lataus ja asennus käynnistyvät. Kun asennus on valmis, voidaan sovellus käynnistää tai kiinnittää ruutu Aloitukseen. Sovellus kiinnittyy automaattisesti ohjelmalistaan.

Microsoft Storen suomenkieliset ohjeet löytyvät: Microsoft Storen ohje

Windowsin suojaus

Aikaisemmissa kappaleissa on jo käyty joitakin suojauskeinoja läpi. Kaikki suojauskeinot on koottu yhteen paikkaan:

ŝ	Asetukset → Päivittä	ninen ja suojaus → Windowsin suojaus
	Päivittäminen ja suojaus Windows Update, palautus, varmuuskopiointi	
4	Asetukset	
ଜ	Aloitus	Windowsin suojaus
Et	si asetus $ ho$	Windows Security is your home to view and manage the security and health of your device.
Päiv	vittäminen ja suojaus	Open Windows Security
С	Windows Update	Suojauksen alueet
¢	Windowsin suojaus	Virusten ja uhkien torjunta
₹	Varmuuskopioi	 Laitteen suojaaminen uhkia vastaan. Tilin suojaus
Ø	Vianmääritys	Toimia ei tarvita.
D	Palauttaminen	Palomuuri ja verkon suojaus Toimia ei tarvita.
Ø	Aktivointi	Sovellusten ja selainten hallinta
А	Etsi laitteeni	Laitteen suojaus
Ĥ	Kehittäjille	Toimia ei tarvita.
ø	Windows Insider Program	Toimia ei tarvita.
		Perheasetukset Hallitse perheenjäsenten laitteiden käyttöä.

Kun valitaan: Avaa Windowsin suojaus (kuvassa Open Windows Security), aukeaa Suojauksen yleiskatsaus -ikkuna.

Suojauksen yleiskatsaukseen pääsee myös suoraan ilmoitusalueelta:

Suojausten asetuksia ei yleensä tarvitse muuttaa, vaan suojaus toimii parhaiten oletusasetuksilla. Kun kaikissa kohdissa on vihreä pallo oikein -merkillä, kaikki on kunnossa. Perheasetukset -kohdassa sitä ei ole, koska asetus on perhekohtainen. Kuvassa sitä ei ole myöskään Virusten ja uhkien torjunta -kohdassa, koska käytössä on kolmannen osapuolen virustorjuntaohjelma (Telia Turvapaketti by F-Secure) eikä Windows Defender.

Ð

Ohjelman käynnistys automaattisesti tietokoneen käynnistyessä

Jos haluaa saada tietyn ohjelman käynnistymään automaattisesti tietokoneen käynnistyksen yhteydessä, voidaan se tehdä seuraavasti.

Esimerkiksi sähköposti käynnistyy automaattisesti:

Luodaan pikakuvake työpöydälle: Raahataan Sähköpostin ruutu tai Kaikki sovellukset -listasta Sähköposti työpöydälle. Eli hiiren 1. painikkeella valitaan Sähköposti, siirretään hiiren osoitin työpöydälle ja vapautetaan hiiren 1. painike.

Seuraavaksi valitaan luotu pikakuvake hiiren 2. painikkeella ja avautuvasta listasta joko Leikkaa tai Kopioi:

Avataan Resurssienhallinta:

- Tehtäväpalkista
- Aloitus → Ruutu
- Kaikki sovellukset -lista $\rightarrow$ Windows-järjestelmä $\rightarrow$ Resurssienhallinta

Valitaan ylhäältä Näytä -välilehti

Tarkistetaan, että Piilotetut kohteet on valittu.

🏜 l 🗹 💁 🗸 l C:\	_					
Tiedosto Aloitus Jaa Nä	ytä					
Esikatseluruutu	Suurimmat kuv	akkeet 📧 Suuret kuvakkeet	Keskikokoiset kuvakkeet 🔺		Ryhmittelyperuste •	Kohteiden valintaruudut
fiithmirroutu ma	Pienet kuvakke	et 🗄 Luettelo	E Tiedot *		Lisää sarakkeita *	 Tiedostotunnisteet
Tiedot-ruutu	🐺 Kuvakkeet ja tie	edot Sisältö	Ŧ		Sovita kaikki sarakkeet	koko näkymään 🗹 Piilotetut kohteet
Ruudut		Asettelu			Nykyinen näkymä	Näytä/piilota
🗧 🔶 👻 🛧 🏪 > Tămă tiet	okone → Windows	(C:)				
		Nimi	Muokkauspäivä	Тууррі	Koko	
Pikakāyttö		\$CatCurrent	12 2 2010 10 25	Tindartokansia		
NetPosti laskut ym	A.	Speciele Rin	10.7.2010 15.11	Tiedostokansio		
Ornat pakatut	A	SurPeret	3 5 2018 22 12	Tiedostokansio		
Omat tiedostot	*	SWindows ~WS	12.7.2018 20.11	Tiedostokansio		
Rekisteröinnit	*	Boot	13.2.2018 17.19	Tiedostokansio		
Tietokoneen käyttöphieet	*	Config.Msi	6.9.2018 11.33	Tiedostokansio		
Toimeentulotuki		data	11.3.2018 8.14	Tiedostokansio		
Tomeencolocaki	1	Documents and Settings	13.2.2018 11.22	Tiedostokansio		
Iyonhaku	Ħ	ESD	12.7.2018 20.17	Tiedostokansio		
Windows ohjeita	A.	eSupport	6.5.2017 2.09	Tiedostokansio		
ConeDrive		Käyttäjät	16.8.2018 23.59	Tiedostokansio		
		My Drivers	24.4.2018 23.56	Tiedostokansio		
lama tietokone		OneDriveTemp	6.9.2018 11.40	Tiedostokansio		
3D-objektit		PerfLogs	11.8.2018 12.43	Tiedostokansio		
Desktop		Program Files	6.9.2018 9.14	Tiedostokansio		
Kuvat		Program Files (x86)	6.9.2018 9.14	Tiedostokansio		
👆 Ladatut tiedostot		ProgramData	6.9.2018 8.59	Tiedostokansio		
👌 Musiikki		Recovery	16.8.2018 23.57	Tiedostokansio		
Tiedostot		System Volume Information	6.9.2018 9.14	Tiedostokansio		
Videot		Temp	28.2.2018 22.30	Tiedostokansio		
Mindawa (C)		Windows	6.9.2018 11.46	Tiedostokansio		
Tindentet (C.)		Windows10Upgrade	12.7.2018 14.50	Tiedostokansio		
Tiedostot (D:)		md	3.6.2018 15.33	RND-tiedosto	1 kt	
		1.1.4.7.10.1	C C 0047 40 40	and a start of the	4.1.1	

Valitaan:

- Vasemmasta sarakkeesta Windowsin asennuskansio, Yleensä Windows (C:)
- Tuplaklikataan Käyttäjät -kansiota oikean puoleisessa sarakkeessa
- Tuplaklikataan Oma käyttäjätunnus (esim. hannu) -kansiota
- Tuplaklikataan AppData -kansiota
- Tuplaklikataan Roaming -kansiota
- Tuplaklikataan Microsoft -kansiota
- Tuplaklikataan Windows -kansiota

- Tuplaklikataan Käynnistä-valikko -kansiota
- Tuplaklikataan Ohjelmat -kansiota
- Tuplaklikataan Käynnistys -kansiota
- Pidetään hiiren osoitin oikean puoleisessa sarakkeessa ja painetaan hiiren 2. painiketta
- Valitaan Liitä

desktop.ini	1	17.8.2018 0.03
	Näytä	>
	Lajitteluperuste	>
	Ryhmittelyperuste	>
	Päivitä	
	Mukauta kansiota	
	Liitä	
	Liitä pikakuvake	
	Kumoa Poista	Ctrl+Z
	Anna käyttöoikeus kohteeseer	n >
	Uusi	>
	Ominaisuudet	

Osoiterivillä näkyvät valitut kansiot:

Tämä tietokone 🔸 Win	ndows (C:) > Käyttäjät > hannu > AppDa	ata > Roaming > Microsoft >	Windows > Käynnist	ä-valikko > Ohjelmat > Käynni
	^ Nimi	Muokkauspäivä	Тууррі	Koko
arks	desktop.ini	17.8.2018 0.03	Määritysasetukset	1 kt
	🛜 Sähköposti	6.9.2018 11.53	Pikakuvake	2 kt
COMPUTER INC				

Tämän jälkeen sähköposti aukeaa aina koneen käynnistyessä.

<u>Lähijako</u>

Koska kotiverkko on poistunut Windows 10:stä, voidaan tiedostoja siirtää tietokoneiden välillä käyttämällä lähijakoa. Lähijaon avulla voidaan jakaa asiakirjoja, valokuvia, linkkejä verkkosivustoihin ja paljon muuta lähistöllä olevien laitteiden kanssa Bluetoothin tai WLAN -yhteyden kautta. Lähijako pitää olla käytössä molemmissa tietokoneissa: Valitaan Toimintokeskus $\rightarrow$ Lähijako.

Tiedoston jakaminen

Siinä tietokoneessa, jossa jaettava tiedosto on, avataan Resurssienhallinta ja valitaan tiedosto, joka halutaan jakaa.

Valitaan Jaa -välilehti, valitaan Jaa ja sitten laitteen nimi, jonka kanssa halutaan jakaa tiedosto.

Valitaan laitteessa, jonka kanssa jaetaan tiedosto, Tallenna ja avaa tai Tallenna, kun näyttöön tulee ilmoitus.

Voit jakaa tiedoston myös valitsemalla sen hiiren 2. painikkeella ja valitsemalla avautuvasta listasta Jaa.

Kun valitaan haluttu laite (esimerkissä DESKTOP-Q2HJLG6), tiedosto kopioituu toiselle tietokoneelle.

Tietokoneeseen, johon halutaan siirtää tiedosto, tulee ilmoitus:

Valitaan joko Tallenna ja avaa, Tallenna tai Hylkää. Tiedosto tallennetaan Ladatut tiedostot -kansioon (voidaan muuttaa asetuksissa).

Internet -linkin jakaminen

Tietokoneessa, josta halutaan jakaa linkki, avataan Microsoft Edge, ja siirrytään verkkosivulle, joka halutaan jakaa.

Valitaan Microsoft Edge:ssä Jaa, ja valitaan laitteen nimi, jonka kanssa halutaan jakaa linkki.

Valitaan laitteessa, jonka kanssa jaetaan linkki, Avaa kun näyttöön tulee ilmoitus. Tällöin sivu aukeaa selaimeen.

Valokuvan jakaminen Valokuvat -sovelluksessa

				×
💥 Mu	okkaa ja luo 👻	🖻 Jaa	ß	
	Ja Jaettu Valokuva 1 valo	a t-sovelluksest kuva	a	
T	RO	۲		
	— 🧟 Etsi lisää	ä henkilöitä		
DESKTOP- Q2HJLG6				
Kopioi tiedosto	Leikkaa ja luonnostele	OneNote	Palaute us	kesk
	🛱 Hanki sovel	lluksia Stores	ta	

Tietokone, josta halutaan jakaa valokuva, avataan Valokuvat -sovellus.

Valitaan kuva, joka halutaan jakaa ja valitaan Jaa. Valitaan laitteen nimi, jonka kanssa halutaan jakaa valokuva.

Valitaan laitteessa, jonka kanssa jaetaan valokuva, Tallenna ja avaa tai Tallenna, kun näyttöön tulee ilmoitus.

Lähijaon asetukset

Asetuksiin pääsee:

Valitaan Asetukset → Järjestelmä → Jaetut kokemukset

		Järjestelmä Näyttö, ääni, ilmoitukset, virta
ណ៍	Aloitus	Jaetut kokemukset
	Etsi asetus 🖉	Tilit
Jä	rjestelmä	Jaetut kokemukset käyttävät kaikkia järjestelmätilejä toimintojen valtuuttamiseen laitteiden välillä
Ę	[]] Näyttö	Kaikki tilit toimivat oikein
م ار	) Ääni	Tilien hallinta
5	Ilmoitukset ja toiminnot	டீ Lähijako
Z	) Keskittymisavustaja	Jaa sisältöjä lähellä olevan laitteen kanssa Bluetooth- ja WLAN- yhteyden kautta
Ċ	) Virta ja lepotila	Voin jakaa tai vastaanottaa sisältöä kohteista
	Akku	Vain omat laitteeni ~
	a Tallennustila	Tallenna vastaanottamani tiedostot sijaintiin
Le	Tablettitila	C:\Users\hannu\Downloads
Ĭ	i Moniajo	Muuta
ē	³ Näytön jakaminen tähän tietokoneeseen	Lisätietoja
X	Jaetut kokemukset	Jaa kaikissa laitteissa
ĉ	j Leikepöytä	Salli muissa laitteissa olevien sovellusten (myös linkitettyjen puhelimien ja tablettien) avata sovelluksia ja viestiä niiden kanssa
>	Etätyöpöytä	tässä laitteessa ja toisinpäin Käytössä
(i	) Tietoja	Voin jakaa tai vastaanottaa kohteista
		Vain omat laitteeni $\checkmark$

Vain omat laitteeni tarkoittaa laitteita, joihin on kirjauduttu saman ryhmän tilillä kuin lähettävään laitteeseen. Kaikki lähistöllä olevat laitteet tarkoittaa samassa WLAN verkossa olevia laitteita. 6

J

4

Ę

0

G

Ē

3

Ľ

G

Ilmoitukset ja toiminnot

Windows 10 ja sovellukset näyttävät erilaisia ilmoituksia. Kaikki halutut ilmoitukset näkyvät toimintokeskuksessa. Voidaan myös määritellä, esitetäänkö ilmoituksesta ilmoituspalkki ja/tai äänimerkki.

Asetuksissa voidaan valita, mitä ilmoituksia ja minkä sovelluksen ilmoituksia esitetään. Voidaan valita sovelluskohtaisesti, miten ilmoitukset esitetään.

Ilmoitukset ja toiminnot -asetukset löytyvät: Aloitus -> Asetukset -> Järjestelmä -> Ilmoitukset ja toiminnot.

9	Aloitus	llmoitu	ikset ja to	oiminnc	ot
Et	isi asetus $ ho$	Pikatoim	innot		
ärj	estelmä	Paina pitkää uudelleen v	in (tai valitse) pi etämällä. Nämä	katoimintoja j pikatoiminno	ja järjestä ne sitten ot näkyvät
2	Näyttö	toimintokes	KUKSESSa.		
))	Ääni	الم Verkko	 Kaikki asetukset 	ස් ^{මා} Lähijako	r})⊃ Lentotila
ב	Ilmoitukset ja toiminnot	<u>گ</u>	ی Keskittymis- avustaia	÷¢:	- 🌣 Voualo
D	Keskittymisavustaja	<i>li</i> te	φ	Ş	*
)	Virta ja lepotila	WLAN	Virransäästö	Näyttöleike	Bluetooth
5	Akku	Lisää tai po	ista pikatoiminte	oja	
Ð	Tallennustila	Ilmoituks	et		
3	Tablettitila	Näytä ilmoi	tukset lukitusnä	ytössä	
it	Moniajo	Ei k	täytössä		
q	Näytön jakaminen tähän tietokoneeseen	Näytä muis Ei k	tutukset ja saap täytössä	uvat VolP-puł	nelut lukitusnäytössä
ξ	Jaetut kokemukset	Näytä Wind	lowsin Tervetulo	a-ohjelma pä	ivitysten jälkeen ja
ĉ	Leikepöytä	toisinaan ki ehdotusten	rjautuessani sisä tuomiseksi esiir	iän uusien om 1	iinaisuuksien ja
~	Etatuanauta	💽 Ei k	täytössä		
	Elatyopoyta	Hae vinkkej	ä, vihjeitä ja eho	lotuksia käytt	äessäsi Windowsia
)	Tietoja	💽 Ei k	täytössä		
		Saa ilmoitul	ksia sovelluksilta	a ja muilta läh	ettäjiltä
		💽 Käy	/tössä		

(A)	Kaikki	e ®	1 ² 2
Verkko	asetukset	Lähijako	Lentotila
ക്	D	*	*
Sijainti	Keskittymis- avustaja	Kirkkaus	Yovalo
(a.	φ	Ð	*
WLAN	Virransäästö	Näyttöleike	Bluetooth

命 Sähköposti	
Ilmoitukset	
 Kaytossa Näytä ilmoituspalkit Ei käytössä Pidä ilmoitukset yksityisinä lukitusnäytössä Ei käytössä 	 ♥ Hannun 550 Valitse toiminto tälle laitteelle. ♥ U: 13 kbit/s ♥ U: 13 kbit/s ♥ E Ø FIN 17.01.32 ♥ E Ø FIN 17.01.32
Näytä ilmoitukset toimintokeskuksessa Käytössä Anna äänimerkki, kun ilmoitus saapuu Ei käytössä	Ilmoituspalkki ja toimintokeskuksen kuvakkeessa näkyy yksi uusi ilmoitus
Toimintokeskuksessa näkyvien ilmoitusten määrä 3	
Toimintokeskuksen ilmoitusten prioriteetti O Suurin Näytä toimintokeskuksessa ylimpänä	
O Suuri Näytä toimintokeskuksessa ilmoitukset, joiden prioriteetti on normaalia suurempi	
 Normaali Näytä toimintokeskuksessa ilmoitukset, joiden prioriteetti on suurta alhaisempi 	

Tässä esimerkissä näkyy Sähköposti -sovelluksen ilmoitusasetukset. Näiden asetusten mukaan ilmoitukset ovat käytössä ja näkyvät vain toimintokeskuksessa. Sähköpostista näytetään vain kolme ilmoitusta kerrallaan.

<u>Keskittymisavustaja</u>

Keskittymisavustaja antaa valita, mistä kaikista asioista ilmoituksia näytetään ja kuullaan. Oletuksena se ei ole päällä, eli kaikki Ilmoitus ja toiminnot -kohdassa valitut Windowsin ja sovellusten ilmoitukset esitetään.

Keskittymisavustaja löytyy: Aloitus
  $\rightarrow$ Asetukset $\rightarrow$ Järjestelm
ä $\rightarrow$ Keskittymisavustaja

ណ៍	Aloitus	Keskittymisavustaja
E	tsi asetus 🖉	
Järj	estelmä	Valitse, minkä ilmoituksen haluat nähdä ja kuulla, jotta pystyt keskittymään. Muut ilmoitukset siirtyvät suoraan toimintokeskukseen, missä voit tarkastella niitä milloin tahansa.
Ţ	Näyttö	
(11)	Āāni	 Ei käytössä Vastaanota kaikki sovellusten ja yhteyshenkilöiden ilmoitukset.
$\Box$	Ilmoitukset ja toiminnot	 vain tärkeiksi priorisoidut asiat Näytä vain valitut prioriteettiluettelon ilmoitukset. Muut
2	Keskittymisavustaja	Mukauta prioriteettiluetteloa
Ů	Virta ja lepotila	Vain hälytykset Piilota kaikki muut ilmoitukset paitsi hälytykset.
	Akku	Automaattiset säännöt
	Tallennustila	Valitse ajankohdat ja toiminnot, jolloin et halua tulla keskeytetyksi, niin keskittymisavustaja otetaan automaattisesti käyttöön.
Ŀŀ	Tablettitila	Seuraavina ajankohtina
Ħ	Moniajo	23.00 - 7.00; vain tärkeiksi priorisoidut Käytössä asiat
₽	Näytön jakaminen tähän tietokoneeseen	Vain hälytykset
ж	Jaetut kokemukset	Kun pelaan peliä
Ô	Leikepöytä	vain tärkeiksi priorisoidut asiat
><	Etätyöpöytä	 Näytä yhteenveto keskittymisavustajan käytön aikana ohitetuista tapahtumista

HRTM58

07.04.20

Keskittymisavustaja tarjoaa kaksi valintaa ilmoitusten rajoittamiseen:

- Vain tärkeiksi priorisoidut asiat -valinta esittää vain valitut prioriteettiluettelon ilmoitukset.
- Vain hälytykset -valinnassa Windows 10 näyttää vain hälytykset, jotka on asetettu Windowsin Hälytykset ja kello -sovelluksessa.

Vain tärkeiksi priorisoidut asiat:

Määritä, mitkä ilmoitukset ovat sallittuja. Muut siirtyvät suoraan toimintokeskukseen. Hälytykset toimivat edelleen.

Puhelut, tekstiviestit ja muistutukset

Näytä muistutukset riippumatta siitä, mikä sovellus on käytössä

Ihmiset

Vain tätä toimintoa tukevat sovellukset näyttävät valitsemiltasi ihmisiltä saapuvat ilmoitukset. Näihin sovelluksiin kuuluvat muun muassa Sähköposti, Skype, Puhelut ja Viestit.

Näytä ilmoitukset, jotka tulevat tehtäväpalkkiin kiinnitetyiltä yhteyshenkilöiltä.

Sovellukset

Näytä ilmoitukset alla olevaan luetteloon lisätyistä sovelluksista.

Lisää sovellus

ROG Gaming Center

Keskittymisavustajan voi myös automatisoida. Sille voidaan asettaa aikaväli, jolloin ilmoituksia rajoitetaan. Jos puolestaan monistetaan näyttö, avustaja esittää oletuksena vain hälytykset. Kun keskittymisavustaja tunnistaa pelin, avustaja esittää oletuksena vain tärkeiksi priorisoidut asiat.

Keskittymisavustajan ollessa käytössä kaikki ilmoitukset menevät suoraan Toimintokeskukseen, jossa niitä voi katsella myöhemmin.

Keskittymisavustajan toimintaa voidaan muuttaa myös avaamalla Toimintokeskus ja klikkaamalla Keskittymisavustajan kuvaketta.

Näytön monistaminen tarkoittaa toisen näytön liittämistä ja molemmissa näytöissä on sama kuva.

<u>Tallennustilan hallinta</u>

Kiintolevyjen tallennustilaa voidaan hallita:

Valitaan Asetukset → Järjestelmä → Tallennustila

	Järjesteln Näyttö, ään	nä i, ilmoitukset, virta
ណ៍	Aloitus	Tallennustila
Et	si asetus ク	Paikallinen tallennustila
Järj	estelmä	Tämä tietokone (C:) – 222 Gt
₽	Näyttö	63,5 Gt käytössä 159 Gt vapaana
(1))	Ääni	Tiedostot (D:) – 254 Gt 59,5 Gt käytössä 194 Gt vapaana
$\Box$	llmoitukset ja toiminnot	
I	Keskittymisavustaja	Tallennusseuranta
$\bigcirc$	Virta ja lepotila	Windows voi vapauttaa automaattisesti tilaa poistamalla tiedostot, joita et tarvitse, kuten tilapäiset tiedostot ja roskakorin sisällön
	Akku	Käytössä
—	Tallennustila	Vapauta tilaa nyt
균	Tablettitila	
۲i	Moniajo	Lisää tallennustilan asetuksia
Ð	Nävtön jakaminen tähän tietokoneeseen	Muuta uuden sisällön tallennuspaikkaa
-	hayton jakammen tanan tetokoneeseen	Tallennustilojen hallinta

Tietokoneessa voi olla useampia kiintolevyjä. Yksi kiintolevy voidaan jakaa useaan osioon eli partitioon. Kuvassa yksi kiintolevy on jaettu kahteen osioon, eli C: ja D: Kuvassa näkyy myös ikkunan kuva C: -osion kodalla. Eli Windows on asennettu siihen.

Jos Tallennusseuranta -kohdan ottaa käyttöön, voidaan Muuta tapaa, jolla tilaa vapautetaan automaattisesti -kohdassa määritellä, mitä tietoja voidaan poistaa automaattisesti:

命 Muuta tapaa, jolla tilaa vapautetaan automaattisesti
Tallennusseuranta
Käytössä
Tallennusseuranta ajetaan automaattisesti, kun levytila on vähissä. Kohteen 18,0 Gt tila on puhdistettu viimeisen kuukauden aikana.
Suorita Tallennusseuranta
Jos vapaata levytilaa on vain vähän $\sim$
Tilapäiset tiedostot
Poista tilapäiset tiedostot, joita sovellukset eivät käytä
Poista roskakorista tiedostot, jos ne ovat olleet siellä yli
Ei koskaan 🗸
Poista Lataukset-kansiosta tiedostot, jos ne ovat olleet siellä yli Ei koskaan ~
Paikallisesti saatavilla oleva pilvisisältö
Tallennusseuranta voi vapauttaa tilaa poistamalla käyttämätöntä pilvipalveluun varmuuskopioitua sisältöä laitteesta.
Tällä ei ole vaikutusta sisältöihin, joiden kohdalla olet valinnut Pidä aina tässä laitteessa.
Saat lisätietoja napsauttamalla tätä
OneDrive Sisältö muuttuu vain online-tilassa käytettäväksi, jos sitä ei avata useammin kuin:
Ei koskaan 🗸
Vapauta tilaa nyt
Jos levytila on vähissä, voimme yrittää siivota tiedostoja tämän sivun asetusten perusteella.
Puhdista nyt

Jos haluaa itse vapauttaa tallennustilaa, valitaan: Puhdista nyt.

Valitaan kohteet, jotka halutaan poistaa, ja sen jälkeen Poista tiedostot.

Kun Windows päivittyy uuteen versioon keväällä ja syksyllä, tallentaa se vanhan version Windows.old -kansioon. Tämä kansio vie paljon tallennustilaa (~ 20 GT). Windows poistaa tämän kansion automaattisesti 30 päivän jälkeen. Jos sen haluaa poistaa aikaisemmin, voidaan se tehdä Vapauta tilaa nyt -kohdassa.
<u>Puhelimeni -sovellus</u>

Puhelimeni -sovellus yhdistää puhelimen ja tietokoneen. Sovellusta kehitetään edelleen, eli se saa tulevaisuudessa ilmeisesti uusia ominaisuuksia. Sovellus toimii Android – ja iPhone -puhelimien kanssa. Android -puhelimessa pitää olla vähintään Android 7.0.

Sovelluksen avulla voi esimerkiksi vetää ja pudottaa valokuvan puhelimesta tietokoneelle ja vaikka suoraan johonkin ohjelmaan, kuten PowerPoint -esitykseen.

Puhelimeni -sovelluksella voi lisäksi jakaa tiedostoja sekä soittaa puheluita ja lähettää tekstiviestejä suoraan Windows 10 -tietokoneelta.

Käyttöönotto puhelimessa vaatii myös sovelluksen, jonka asentamiseksi Windows 10:n Puhelimeni -sovellus lähettää linkin puhelimeen tekstiviestillä.

Käynnistetään Puhelimeni sovellus tietokoneella.

Ensimmäisellä käynnistyskerralla pitää puhelin liittää tietokoneeseen:

Ensimmäisenä pitää kirjautua sisään omalla Microsoft -tilillä.

Jos tietokoneeseen on kirjauduttu Microsoft -tilillä, ehdottaa sovellus tätä tiliä.

Käytä välittömästi puhelimen valokuvia, tekstiviestejä ja muuta sisältöä

Valitaan jatka.

Annetaan puhelinnumero ja valitaan Lähetä. Tällöin puhelimeen tulee tekstiviesti, jossa on linkki ohjelmaan.

Microsoft-tili

Kirjaudutaan sisään samalla Microsoft -tilillä kuin tietokoneessa.

Sallitaan tietojen käyttö.

Kun sovellus on asennettu onnistuneesti puhelimeen, voidaan tietokoneen Puhelimeni -sovelluksella käyttää puhelimen valokuvia, lähettää tekstiviestejä ja nähdä ilmoituksia. Yhteystiedot ovat puhelimen, eivät tietokoneen Ihmiset -sovelluksesta. Siis kaikki, mikä näkyy Puhelimeni -sovelluksessa, ovat puhelimen tietoja.

07.04.20 HRTM58 Oma puhelin $\Box$ $\times$ = + Uusi viesti Viimeisimmät viestit Päivitetty viimeksi 3.10.2018 klo 12.37 Päivitä Nokia 3.1 Testaan Oma puhelin sovellusta käyttöohjetta varten. Tämä on lähetetty tietokoneesta. 🧒 3.10.2018 Valokuvat Tuli molempiin, eli puhelimeen ja 3.10.2018 klo 12.34 kannettavaan. 🤓 💭 Viestit (kokeilussa) Microsoft 3.10.2018 Mihin mahtaa vastaus tulla 🎯 0 Päivitä sovellus ja kirjaudu sisään tietokoneen linkitystä varten: https:// 3.10.2018 klo 12.36 3.10.2018 Kiitos 🙆 Tuli molempiin, eli puhelimeen ja kannettavaan. 🤓 3.10.2018 klo 12.37 SPankki 2.10.2018 Vahvistuskoodisi on 18 380 2.10.2018 Aktivointikoodisi on

Sovellusta siis kehitetään edelleen. Joillakin puhelimien valmistajien malleilla voidaan myös soittaa puheluita tietokoneella.

<u>Tulostaminen tiedostoon</u>

Kirjoittimelle tulostamisen lisäksi voidaan tulostaa tiedostoon, eli luoda pdf -tiedosto. Tämä on käytännöllistä esimerkiksi haluttaessa kuitti maksetusta laskusta. Kaikissa pankeissa on mahdollisuus tulostaa kuitti. Esimerkin ohjeet toimivat kaikissa pankeissa sen jälkeen, kun on valittu Tulosta kuitti.

Esimerkissä käytetään S – Pankkia Firefox -selaimella.

Kirjaudutaan S – Pankkiin ja valitaan tulostettava tilitapahtuma, jolloin näytölle tulee ko. tilitapahtuman tiedot.

Kun valitaan Tulosta kuitti, aukeaa uusi Tulosta -ikkuna.

© ⋒ s- S-Г	P (FI) https://online.s-pankki.fi/o	ebank/account/printReceipt.do $ imes$	🗐 । ••• 💟 ۲ Sulje 🗴
PL 77 00088 Kuitt Tili	Tulostin Microsoft Print to PDF Nimi: Valmis Tila: Valmis Tyyppi: Microsoft Print To PDF Sijainti: PORTPROMPT:	Valitaan Microsof	t Print to PDF
Saaj Saaj Saaj Maks Tapa Arkis	Kommentti: Tulostusalue Kaikki Sivut Mistä: 1 Valinta Mihin: 1	☐ Tulosta tiedostoon Kopiot Kopioiden määrä: 1 ↓ 1 2 3 3 Lajittele OK Peruuta	89216 0.2018 0.2018)0 EUR
🔳 Tuk	osta kuitti	Powered by Crosskey Banking Solutions	28.10.2018 klo 9:12 © S-Pankki Oy

Tarkistetaan, että tulostimen nimi on: Microsoft Print to PDF. Tämän jälkeen valitaan OK.

Tallenna tuloste nimella						
← → ~ ↑ 📙 > Ti	imä tietokone → Tiedostot (D:) → Omat tie	dostot > Tietokoneen käyttöö	hjeet 🗸	ර් Hae: Ti	etokoneen käyttö	ohjeet ,
Järjestä 👻 Uusi kansi	D				III	- (
🔤 Omat pakatu 🖈 个	Nimi	Päivämäärä	Тууррі	Koko	Tunnisteet	
Omat tiedost 🖈	TST Tietokone ja Internet.pdf	28.10.2018 8.36	PDF-tiedosto	4 321 1	t	
Rekisteröinnil 🖈	Tietokone ja Internet.pdf	28.10.2018 8.36	PDF-tiedosto	4 439 1	t	
🔄 Tietokoneen 🖈	TST Internet.pdf	27.10.2018 15.34	PDF-tiedosto	900 k	t	
Atk perus	📴 BIOS ja UEFI.pdf	17.9.2018 19.43	PDF-tiedosto	470	t	
Atk jatko 📌	Onedrive.pdf	23.5.2018 18.56	PDF-tiedosto	16 376 1	t	
Toimeentulot *						
Tvönhaku 🖈	Valitaan taller	nuskansio				
Windows obi	vantaan tanei	IIIuskalisio				
- mindens eng y						
ConeDrive						
			V	alitaan T		
💻 Tāmā tietokone			v	alitaan	lallenna	
Tämä tietokone 3D-objektit						
Tämä tietokone 3D-objektit Deskton						
Tämä tietokone Tämä tietokone Tobjektit Deckton Tiedostonimi: Föli	Annetaan ti	iedostolle nimi				

Seuraavaksi aukeaa tallennus -ikkuna. Valitaan tallennuskansio, annetaan tiedostolle nimi ja valitaan Tallenna -painike. Tämän jälkeen tiedosto löytyy annetusta kansiosta, esimerkissä Föli.pdf:

Kun Föli.pdf -tiedostoa tuplaklikkaa, aukeaa se oletusohjelmaan, eli tässä tapauksessa Microsoft Edgeen.

S-Pankki			
PL 77 00088 S-RYHMÄ			
Kuitti			
Tilit			
Saajan BIC-tunnus	OKOYFIHH	Viesti	
Saajan tilinumero	răn:	Saajan viitenumero Kirjauspäivä	2114 89216
Maksaia	FAjli	Maksupäivä	22.10.2018
Tapahtumalaji	VERKKOMAKSU	Summa	-49,00 EUR
Arkistointitunnus	20181022392900422907		
Asiakkaan tulostama kui	tti		

© S-Pankki Oy

HRTM58

Internet

Internet eli netti on nimitys kaikkien yhteen liittyneiden palvelinten ja yksityisten käyttäjien muodostamalle maailmanlaajuiselle tietoliikenneverkolle. Jos käytät sähköpostia, sosiaalista mediaa tai maksat laskuja tietokoneella, kaikki tapahtuu internetissä.

Internetiin voi liittyä monella eri tavalla ja kaikki vaihtoehdot löytyvät operaattoreiden valikoimista (DNA, Elisa, Telia jne...).

Mobiililaajakaista:

- 1. Yksinkertaisin internet yhteys on älypuhelimen tai tabletin liittäminen internetiin. Tarvitset vain sim kortin, jossa on datapaketti. Tällaista yhteyttä kutsutaan mobiililiittymäksi tai mobiililaajakaistaksi.
- 2. Nettitikulla eli mokkulalla tietokone liitetään nettiin samoin kuin älypuhelin. Eli tarvitset nettitikun ja sim – kortin.
- 3. Mobiilireitittimellä voi liittää useita laitteita (tietokoneita, puhelin, TV jne.) samaan mobiililaajakaistaan. Tarvitaan myös sim – kortti. Laitteet voidaan liittää reitittimeen joko kaapelilla tai langattomalla lähiverkolla eli WLAN:lla eli WiFi:llä.

Kiinteä laajakaista:

- 1. Reititin liitetään lankapuhelinpistokkeeseen. Yhteyttä kutsutaan ?DSL yhteydeksi (ADSL, ADSL2+, VDSL...).
- 2. Reititin liitetään valokaapeliin, jos taloyhtiössä on sellainen. Yhteyttä kutsutaan valokuituyhteydeksi tai valokaapeliyhteydeksi.
- 3. Reititin kytketään TV:n antennipistorasiaan. Yhteyttä kutsutaan kaapeliyhteydeksi.

<u>Mobiililaajakaista</u>

1. ja 2. Puhelin, tabletti tai tietokone on suoraan yhteydessä tukiasemaan. Jokaisella operaattorilla on omat tukiasemat. Maaseudulla yhdessä mastossa voi olla kaikkien operaattoreiden tukiasemat. Kaupungeissa tukiasemat ovat yleensä rakennusten katolla tai seinässä.

Tukiasemamasto ja tukiasema

Tukiasemien paikkoja voi etsiä esim. <u>https://www.cellmapper.net</u>

3. Mobiilireitittimellä voidaan liittää useita laitteita samaan mobiililaajakaistaan sekä toisiinsa. Näin voidaan jakaa esimerkiksi tulostin usealle laitteelle. Laitteet voidaan liittää reitittimeen joko verkkokaapelilla (Ethernet), tai langattomasti. Tällaista verkkoa kutsutaan lähiverkoksi (LAN) tai kotiverkoksi. Kotiverkossa voi siis olla langaton lähiverkko (WLAN, WiFi) sekä kaapelilla yhdistettyjä laitteita.

Mobiililaajakaistan plussat:

- Yleensä voi valita operaattorin, kaikki toimivat.
- Ei ole paikkakohtainen, vaan laitteita voi siirtää.
- Hinta, yleensä edullisempi kuin kiinteä yhteys.

Mobiililaajakaistan miinukset:

- Nopeus voi vaihdella paljon, etenkin ruuhka-aikaan (~15:00 22:00)
- Vaikka tukiasemia on paljon, kuuluvuus voi olla huono. Vaikuttaa suoraan nopeuteen.
- Kuuluvuus voi vaihdella paljon myös asunnossa, eli laitteen paikalla on väliä. Yleensä ikkunalla toimii varmimmin.
- Voi vaatia lisäantennin.
- Pelien toimivuudessa voi olla ongelmia.

Latausnopeus maksimi 1 Gigabittiä/s 5G – yhteydellä.

<u>Kiinteä laajakaista</u>

Kiinteä laajakaista toimitetaan yleensä aina reitittimellä, joka kytketään joko puhelimen pistorasiaan, valokuituun tai TV:n antennirasiaan. Kotiverkko toimii samoin kuin mobiililaajakaistassakin. Eli laitteet voidaan kytkeä reitittimeen joko verkkokaapelilla tai langattomasti WLAN:lla.

Kiinteän laajakaistan plussat:

- Toimii lähes aina annetulla nopeudella kellon ajasta riippumatta.
- Nopeat vasteajat. Nettisivut aukeavat nopeasti.
- Pelit toimivat.

Kiinteän laajakaistan miinukset:

- Et voi välttämättä valita operaattoria. Ainakin kaapelilaajakaistan saa yleensä vain operaattorilta, jolla on myös TV kanavien jakelu.
- Hinta on korkeampi kuin mobiilissa.
- On paikkakohtainen, ei yleensä toimi esim. mökillä.

Latausnopeus maksimi 1 Gigabittiä/s valokuitu ja kaapelilaajakaista sekä 300 Megabittiä/s VDSL2-Vplus.

Kun harkitsee uuden laajakaistan hankkimista, ensin pitää selvittää vaihtoehdot. Mobiililaajakaistan saa ainakin kaupungeissa kaikilta operaattoreilta(DNA, Elisa, Telia...)

Operaattoreiden kuuluvuuskartoista saa viitteellistä tietoa kuuluvuudesta. Se ei kuitenkaan anna välttämättä koko totuutta. Jos haluaa ensin testata yhteyksiä, voi hankkia prepaid – liittymän, jossa on datapaketti. Ne toimivat yleensä kuukauden.

Kiinteän laajakaistan hankinnassa pitää selvittää, kenen operaattorin laajakaista toimii. Helpoiten se onnistuu operaattorien nettisivuilla syöttämällä haluttu osoite. Tällöin operaattori kertoo mahdolliset vaihtoehdot.

Kiinteää yhteyttä tilattaessa operaattori tarjoaa siihen sopivaa reititintä. Se maksetaan yleensä kerralla. Mobiililaajakaistassa pitää itse valita haluttu laite eli nettitikku tai mobiilireititin.

Langattoman lähiverkon turvallisuus

Langaton lähiverkko = WLAN = Wireless Local Area Networking WLAN:sta käytetään usein kaupallista nimitystä Wi-Fi. Wi-Fi on Wi-Fi Alliancen tavaramerkki.

Jos käyttää langatonta lähiverkkoa, pitää verkko suojata. Yleensä reitittimessä on tarra, josta selviää verkon nimi ja salausavain. Kun liittää uuden laitteen WLAN verkkoon, pitää käyttää näitä tunnuksia. Sekä verkon nimi että salausavain ovat yleensä muutettavissa, mutta pakko niitä ei ole muuttaa.

Omassa WLAN – verkossa kannattaa aina käyttää salausavainta. Muuten sitä voi käyttää kuka tahansa kuuluvuusalueella oleva. Vaikkei WLAN aina toimikaan esimerkiksi toisessa huoneessa, se voi toimia kadun toisella puolella. Kun käyttää avoimia WLAN – verkkoja esim. junassa, kahvilassa tai kirjastossa, pitää aina miettiä, että joku voi seurata liikennettäsi.

Tässä kuvassa näkyy kaapelilla yhdistetty yhteys eli Network. Muut yhteydet ovat langattomia lähiverkkoja. Yleensä oma WLAN näkyy ylimmäisenä, koska siinä on paras kuuluvuus. Kaikki tässä näkyvät yhteydet on suojattu, eli niissä on käytössä salausavain.

<u>Reitittimen turvallisuus</u>

Reitittimessä on tiettyjä asetuksia, joita voidaan muuttaa. Kun hankkii uuden reitittimen, valmistajasta riippuen ensimmäisenä pitää tai kannattaa vaihtaa käyttäjätunnus ja salasana (nämä ovat eri asia kuin WLANin tunnus ja salausavain). Reitittimissä on yleensä sama verkko-osoite (<u>http://192.168.0.1</u>) valmistajasta riippumatta ja vakiotunnukset. Vakiot käyttäjätunnus ja salasana sekä reitittimen osoite selviävät käyttöoppaasta tai operaattorin nettisivuilta.

Log In Username	
Password	
Language	
English	Submit

Internetin käyttäminen

Internetiä käytetään siihen tarkoitetulla ohjelmalla. Ohjelma = sovellus = applikaatio.

- Tietokoneella käytetään yleensä selainta. Selain on siis ohjelma. Käytettyjä selaimia ovat esim. Google Chrome, Microsoft Edge, Microsoft Internet Explorer, Mozilla Firefox ja Opera.
- Puhelimella ja tabletilla käytetään usein palvelun tarjoajalta saatavaa ohjelmaa, esimerkiksi pankin omaa ohjelmaa. Myös puhelimella voidaan käyttää selainta.

<u>Selain</u>

Nettisivut tai kotisivut ovat kunkin palveluntarjoajan omat sivut. Niiltä saa haluttua palvelua tai tietoa. Selainta käytettäessä haluttu nettisivu löytyy osoitteella. Nettisivun osoite kirjoitetaan osoitekenttään esim. yle.fi. Www. - alkua ei välttämättä tarvitse kirjoittaa, vaan selain osaa lisätä sen automaattisesti. Osoitekentästä näkee myös, missä kulloinkin on ja onko sivu suojattu (https ja lukon kuva). Osoitetta kirjoitettaessa pitää olla tarkkana, että päätyy varmasti oikealle sivulle.

Selaimessa voidaan käyttää myös välilehtiä. Tällöin voidaan pitää auki useampia nettisivuja yhtä aikaa ja näiden välillä liikkuminen on helppoa.

唱	Ð	yle	Yle Uu	ıtiset yle.fi		×	🖉 Etu	sivu	TV	Areena yl	le.fi	Tivi	Välileho	let	3	🤊 Dona	a Sarka	r (@don	asarkar)	+	$\sim$
$\leftarrow$	_	$\geq$	Ö	ŵ	۵	https:/	/yle.fi/uu	utiset			Osoit	teken	ttä								
☆	Cisco	S	Etusivu	ı - S-Pankki	yle	TV-opa	s Ohjelm	паор	yle	Tv Areena	yle.fi	<mark>yle</mark> Yle	Uutiset yle.fi	yle Y	/le Urheil	lu yle.fi	Kirj	anme	rkkipa	lkki	
																:	Suos	ikit	-	٥	×
																m	∻	~_	n	B	

Turku - Lähipäivien ei 🔰 Dona Sarkar | Twitter ☆ Windows Insider Prog 🛧 WIP Suomi 🕁 WinBeta 📴 Sivu 100/1 | Yle Teksti 🚺 Ilta-Sanomat - Etusivi

Selaimesta riippuen tallennetuista osoitteista käytetään nimitystä Suosikit tai Kirjanmerkit.

Selaimessa kannattaa usein käytetyt sivut tallentaa suosikkeihin eli kirjanmerkkeihin. Eniten käytetyt sivut voidaan laittaa Suosikit – palkkiin eli kirjanmerkkipalkkiin. Näin toimien voidaan välttää mahdolliset kirjoitusvirheet ja väärälle sivulle ohjautumiset.

Internetissä voidaan tehdä myös hakuja käyttäen tiettyä hakusanaa tai sanoja. Haettava asia kirjoitetaan osoitekenttään tai hakukenttään riippuen selaimesta ja selaimen asetuksista.

Nettipalveluja, jotka näyttävät etsittävät asiat, kutsutaan hakukoneiksi. Tällaisia ovat esimerkiksi Bing, Google, Yahoo sekä F-Secure search, joka käyttää Googlea.

Selaimen kotisivulla (etusivulla) tarkoitetaan sivua, joka on tallennettu selaimen tietoihin. Selain voidaan määritellä avaamaan aina tämä sivu, kun selain käynnistetään.

Tiedostojen lataus

Internetistä voidaan myös ladata tiedostoja: ohjelmia, asiakirjoja ja kuvia ym. Kannattaa kuitenkin olla tarkkana, mistä ja mitä lataa.

		Tallonna nimellä		
		Talletitia filittella		
Mitä haluat tehdä seuraavalle paint.net.4.0.21.install.zip (7.0 Mt)? Lähde: dotpdn.com	Avaa	Tallenna	Peruuta	×

Kun valitsee: Tallenna nimellä, voidaan vaihtaa tallennuskansiota ja tiedoston nimeä. Muuten tiedostot tallennetaan Ladatut tiedostot – kansioon.

Tallenna nimellä	×
← → ✓ ↑ ↓ > Tämä t > Ladatut tiedostot	✓ ♂ Hae: Ladatut tiedostot
Järjestä 🔻 Uusi kansio	📰 🔻 🕐 Viel
Tämä tietokone Nimi	Muokkauspäivä Tyyppi
3D-objektit Intel Components	22.3.2018 11.08 Tiedostok) N
🚔 Asiakirjat 🚽 🚽 Macrium	24.3.2018 0.11 Tiedostok
Kuvat	nt
🕂 Ladatut tiedosto	
h Musiikki 🗸 <	> ad, plea
Tiedostonimi: paint.net.4.0.21.install.zip	~
Muoto: Pakattu kansio (*.zip)	→ rec hom
∧ Piilota kansiot	Tallenna Peruuta

Muut sovellukset

Internetiä voi siis käyttää myös siihen tarkoitukseen tehdyillä sovelluksilla. Tällaisia ovat esimerkiksi Facebook, Nordean Mobiilipankki, Osuuspankin OP-mobiili ja S – pankin S-mobiili.

Sovelluksia voi ladata käyttöjärjestelmän valmistajan sovelluskaupasta:

- Android laitteet: Google Play
- Apple laitteet: Apple Store
- Windows laitteet: Microsoft Store

Kaikilla näillä sovelluksilla on yhteistä se, että niillä on tietty käyttötarkoitus. Eli jos haluat maksaa laskun, käytät pankin sovellusta, jos haluat kertoa kavereille päivän tapahtumista, käytät Facebookia tai Twitteriä.

Nämä sovellukset käyttävät internetiä käyttötarkoituksensa mukaan automaattisesti, eikä niihin tarvitse kirjoittaa mitään osoitteita.

Internetin turvallisuus

Internetissä on erilaisia uhkia, joilta voi suojautua.

- Käyttöjärjestelmässä voi itsessään olla suojautumiskeinoja.
- Kaikilta operaattoreilta saa turvapaketteja, joilla laitteet voi suojata.
- Omalla käytöksellä voi suojautua uhilta.

Windows – käyttöjärjestelmässä on oma virusten torjuntaohjelma Windows Defender sekä palomuuri. Palomuuri on kuin ravintolan ovimies: Se katsoo, kenet päästää sisälle.

Kaikilta operaattoreilta saa turvapaketin. Se sisältää F – Securen virustorjunnan. Turvapaketin voi tilata suojattavien laitteiden lukumäärän mukaan, ja sen käytöstä maksetaan kuukausittain.

Selainta käytettäessä kannattaa aina miettiä, mitä on tekemässä. Kaikkia mainoksia tai linkkejä ei kannata avata. Selaimiin saa myös erilaisia mainoksen esto -lisäosia. Kaikki sivut eivät kuitenkaan toimi, jos sivun mainokset estetään. Esimerkiksi Katsomo ja Ruutu.

Linkki = Internet – osoite. Sitä klikkaamalla kyseinen sivu aukeaa selaimeen.

Internetistä löytyy paljon turvallisuusohjeita, joita kannattaa lukea. Alla muutamia linkkejä:

https://www.viestintavirasto.fi/kyberturvallisuus/tietoturvaohjeet.html

http://softonex.com/internet-ja-turvallisuus/

http://www.tietoturvapalvelu.info/kaytto/internetin_kayttaminen_turvallisesti

Sekä sähköpostista:

https://www.viestintavirasto.fi/kyberturvallisuus/tietoturvaohjeet/ palveluidenturvallinenkaytto/sahkoposti.html

Selainten näppäinkomennot

Myös selaimissa on käytössä pikanäppäin -toimintoja:

- Jos sulkee vahingossa väärän välilehden, saa sen avattua uudelleen painamalla samanaikaisesti Ctrl-, vaihto- ja t -näppäintä.
- Selaushistorian saa näkyviin painamalla samanaikaisesti Ctrl ja h -näppäintä.

Selainten näppäinkomennot löytyvät:

Chromen pikanäppäimet:

https://support.google.com/chrome/answer/157179?hl=fi

Edgen pikanäppäimet: Microsoft -sovellusten pikanäppäimet löytyvät osoitteesta: https://support.microsoft.com/fi-fi/help/13805/windows-keyboard-shortcuts-in-apps

Firefoxin näppäinkomennot:

				-	٥	×
			盘	*		१ 📃
P	C	Kirjaudu sisään Sync-palve	luun			
l	0	Seurannan suojaus				
I	₽	Uusi ikkuna				Ctrl+N
	×	Uusi yksityinen ikkuna			Ctrl+V	aihto+P
I		Sīvun suurennus —	1	00 %	) +	<i>1</i> 27
I		Muokkaa		×	Ъ	8
I	lıı\	Arkisto				>
I	*	Lisäosat			Ctrl+Va	iihto+A
I	*	Asetukset				
ł	1	Muokkaa				
I		Avaa tiedosto				Ctrl+0
I		Tallenna sivu nimellä				Ctrl+S
I	•	Tulosta				
I	۹	Etsi tältä sivulta				Ctrl+F
I		Lisää komentoja				>
I		Web-työkalut (englanninki	elisiä	)		>
	7	Ohje				>
	Φ	Sulje			Ctrl+Va	iihto+Q

Valitaan oikeasta yläkulmasta 3 viivaa.

Valitaan Ohje ja Näppäinkomennot.

<u>Sähköposti</u>

Sähköpostia voi käyttää selaimella tai siihen tarkoitukseen tehdyllä sovelluksella. Ensimmäisenä pitää valita sähköpostipalvelu. Niitä ovat esimerkiksi Google Gmail, Microsoft Outlook sekä operaattorit. Kun palvelun tuottaja on valittu, pitää luoda sähköpostitili. Tilille anneta nimi esim. etunimi.sukunimi. Näin tili saa muodon <u>etunimi.sukunimi@palvelu.com</u>.

Useissa laitteissa tili pitää luoda heti, koska sitä käytetään myös laitteelle kirjautumisessa.

Käytä sähköpostia turvallisesti

- Jos sähköpostiviestin otsikko näyttää epäilyttävältä, älä avaa viestiä.
- Tarkista lähettäjän sähköpostiosoite, se on eri asia kuin lähettäjän nimi.
- Älä avaa epäilyttäviä sähköpostin liitetiedostoja. Erityisesti tiedostopäätteet .COM, .EXE, .SHS, .PIF ja .VBS ovat yleisiä sähköpostitse leviävissä haittaohjelmissa. Joissakin tiedostoissa voi olla kaksi tiedostopäätettä peräkkäin, esimerkiksi kuva.jpg.VBS tai teksti.rtf.EXE.
- Älä avaa linkkejä sähköpostissa, se voi viedä eri nettisivulle kuin teksti antaa ymmärtää.

Vastaanottaja:	Himoshoppaaja						
Linkki kauppaan							
Hei,	https://www.lidl.fi Avaa linkki: Ctrl + napsautus						
Tässä lupaamani linkki: <u>K- Market</u>							

Tässä esimerkissä linkki näyttäisi vievän K – marketin sivulle. Mutta kun osoittimen vie linkin päälle, se näyttääkin Lidlin sivua.

Uudet sähköpostit näkyvät aina Saapuneet – kansiossa. Jos sähköposteja haluaa säilyttää, ne voidaan siirtää eri kansioihin. Näin toimien sähköpostit löytyvät helposti.

Liitteet sähköpostissa

Liitetiedosto tarkoittaa sähköpostiviestiin liitettyä tiedostoa. Tiedosto voi olla kuva, video tai vaikka tämä käyttöohje. Tiedosto säilyy sähköpostin liitteenä, mutta jos kyseessä on tärkeä tai haluttu tiedosto, kannattaa se kopioida omalle koneelle.

Lähettäminen:

Esimerkissä on käytetty Microsoftin omaa sähköpostiohjelmaa.

Käynnistetään Sähköposti -sovellus. Valitaan: + Uusi sähköposti. Kirjoitetaan tiedot ja viesti. Valitaan Lisää $\rightarrow$ Tiedostot. Valitaan haluttu tiedosto $\rightarrow$ Avaa. Kun kaikki liitetiedostot on liitetty, valitaan Lähetä.

Tallennus:

Avataan sähköpostiviesti, jossa on liitetiedosto. Klikataan liitettä hiiren 2. painikkeella, jolloin voidaan valita joko Avaa tai Tallenna.

Kun valitaan Tallenna, voidaan valita haluttu kansio ja muuttaa tiedoston nimeä.

Saapuneet	Kaikki 🗸	Liitteenä käytt	öohje				
HM Liitteenä käytte Hei, Liitteenä ti	ö ohje 14.44 etokoneen käyttöohje. yt.	HM 14.44					
		TST Tietok PDF 4,02 Mt	one ja Internet.pdf				
		Hei, Liitteenä tietokonee yt. Hannu	en käyttöohje.				
Tallenna nimellä							×
← → · ↑ 🗄 > Ta	mä tietokone > Tiedostot			~ Ū	Hae: Tiedostot		Q.
Järjestä 👻 Uusi kansid	,					8:: •	0
Atk jatko 🛷 ^	Nimi	Muokkauspäivä	Тууррі	Koko			
Toimeentulot #	FeedbackHub	19.7.2018 23.58	Tiedostokansio				
Työnhaku 🖈	My Music	17.10.2018 21.04	Tiedostokansio				
Windows ohj 🖈	My Pictures	17.10.2018 21.04	Tiedostokansio				
	My Videos	17.10.2018 21.04	Tiedostokansio				
ConeDrive	2 Omat kuvatiedostot	25,10,2018 7,34	Tiedostokansio				
Tāmā tietokone	🔊 Omat musiikkitiedostot	25.10.2018 7.34	Tiedostokansio				
3D-objektit	Comat videotiedostot	25.10.2018 7.34	Tiedostokansio				
Deskton	Reflect	12.9.2018 20.05	Tiedostokansio				
Kunt	Sonic Studio	17.8.2018 13.28	Tiedostokansio				
Kuvat	WindowsPowerShell	23.8.2018 20.28	Tiedostokansio				
Ladatut tiedosto							
J Musiikki							
Tiedostot							
Vident V							
Tiedostonimi: TST	lietokone ja Internet.pdf						~
Muoto: PDF-1	tiedosto (*.pdf)						$\vee$
∧ Piilota kansiot					Tallenna	Peruut	а

<u>Sähköinen asiointi</u>

Sähköinen asiointi tarkoittaa asioiden hoitamista tai toimittamista pankin tai muun vastaavan organisaation kanssa. Julkisen hallinnon piirissä asiointi on siis hallinnon asiakkaan omien asioiden hoitamista viranomaisen kanssa. Sähköinen asiointi on vaihtoehto perinteiselle asioiden hoitamiselle, jonka muotoja ovat olleet tiskipalvelu, kirjeenvaihto ja puhelinpalvelu.

<u>Muun muassa seuraavia asioita voidaan hoitaa sähköisesti</u>

Kela:

- Hakea etuutta: Asumistuki, työmarkkinatuki, toimeentulotuki
- Tarkistaa omat tiedot ja etuudet
- Ilmoittaa muutoksista
- Tarkistaa seuraavat maksupäivät

Kelan ohjeet verkkoasiointiin: <u>https://www.kela.fi/ohjeita-verkkoasiointiin</u>

Poliisi:

- Sähköinen ajanvaraus
- Passi- tai henkilökorttihakemuksen voi laittaa vireille verkossa
- Sähköinen rikosilmoitus on tarkoitettu tehtäväksi vähäisistä rikoksista, jotka eivät vaadi välittömiä toimenpiteitä poliisilta
- Lomakkeella voi jättää poliisille ei-kiireellisen tiedon Internetissä havaitusta epäilyttävästä aineistosta
- Yleisötilaisuuden järjestäminen

Poliisin ohjeet verkkoasiointiin: <u>https://www.poliisi.fi/verkkoasiointi</u>

TE – Keskus:

• Tunnistautuneena voidaan aloittaa tai päättää työnhaku, muuttaa työnhakutietoja tai vain katsella niitä.

TE – Keskuksen ohjeet verkkoasiointiin: <u>https://ohje.te-palvelut.fi/hloasiakas/fi/omaasiointi</u>

Omakanta:

- Omakannasta näkee reseptit
- Hoitoon liittyvät kirjaukset
- Laboratorio- ja röntgentutkimukset
- Alle 10-vuotiaan huollettavan tiedot
- Pyytää reseptin uusimista
- Tallentaa oman hoitotahdon ja elinluovutustahdon
- Antaa suostumuksen omien tietojen luovuttamiseen tai kieltää luovuttamisen

Omakannan ohjeet verkkoasiointiin: <u>https://www.kanta.fi/omakanta-verkkokoulu/#/?</u> <u>k=fz2mxs</u>

Pankit:

- Tarkistaa saldo
- Maksaa laskuja
- Hakea pankki- tai luottokorttia
- Hakea lainaa

Kaikilta pankeilta löytyy ohjeita verkkopankin käyttöön.

Jos jonkin palvelun käytössä on ongelmia tai kysyttävää, kannattaa ottaa yhteyttä palvelun tuottajaan.

Kun haluaa käyttää jotakin sähköistä palvelua, pitää palveluun kirjautua. Tällöin palvelun tarjoaja tietää, kuka henkilö on kyseessä. Eniten käytetty tunnistustapa on pankkitunnisteiden käyttö, koska sitä voidaan käyttää lähes kaikessa tunnistautumista vaativissa palveluissa.

Tietokoneella käytettävät tunnistautumistavat:

Tietokoneella käytetään jotakin selainta (Google Chrome, Microsoft Edge, Mozilla Firefox, Opera, Safari) asioitaessa pankeissa tai muissa virastoissa.

OP – mobiilin saa myös tietokoneelle, muiden pankkien mobiiliversioita en ole löytänyt tietokoneille.

Tämä kuva on <u>https://tunnistaminen.suomi.fi/</u> eli Suomi.fi-tunnistus -palvelusta. Tätä palvelua käyttävät mm. Kela, TE -keskus, Omakanta, OmaVero ja Poliisi.

- Pankkien omat tunnistautumistavat ovat: Käyttäjätunnus ja joko 1. 2. tai 3.
  - 1. Tunnuslukutaulukko
  - 2. Tunnuslukulaite
  - 3. Pankin mobiilivarmenne
- Mobiilivarmenne on operaattoreiden oma varmennus.
- Varmennekortti: Tunnistautuminen on mahdollista henkilökortilla. Henkilökortin lisäksi tarvitaan kortinlukijalaite ja -ohjelmisto.

Pankkitunnukset

Pankkitunnukset saa pankin konttorista. Pankkitunnusten hankinnan yhteydessä tehdään verkkopankkisopimus. Joissakin pankeissa pankkitunnukset voidaan tilata myös netistä, mutta se vaatii jonkin varman tunnistautumisen, siis toisen pankin tunnukset. Pankkitunnukset käyvät lähes kaikkeen tunnistautumiseen, eivät kuitenkaan esim. Postin joihinkin palveluihin eikä Turku Energiaan. Niissä vaaditaan asiakasnumero tai käyttäjätunnus.

Pankkitunnuksiin sisältyy:

- Käyttäjätunnus (usein asiakasnumero)
- Tunnuslukutaulukko tai tunnuslukulaite

Joissakin pankeissa tunnuslukutaulukko voidaan korvata tunnuslukulaitteella.

Kirjaudu verkkopankkiin	Tunnuslukusovellus	Tunnuslukulaite	Salasana	Tunnuslukukortti			
TUNNUSLUKUTAULUKOLLA S-MOBIILILLA	Anna käyttäjätun	Anna käyttäjätunnus ja seuraava vapaa tunnusluku. Jatka napauttamalla OK-pa					
Käyttäjätunnus	Käyttäjätunnus: Tunnusluku:						
Syötä käyttäjätunnus			OK				
Salasana		Land					
Syötä salasana							
KIRIMIDH							
RINJAODO							

Pankin mobiilivarmenne

Pankkien oma varmenne.

Tietokoneen lisäksi tarvitaan älypuhelin ja sovellus. Sovellus voi kuulua pankin mobiilisovellukseen tai olla oma pankin tunnuslukusovellus.

 Kirjauduttaessa tietokoneella pankkiin valitaan kirjautumisikkunassa mobiilivarmenne (kuvissa S-MOBIILILLA ja Tunnuslukusovellus) ja syötetään Käyttäjätunnus → KIRJAUDU tai OK

Kirjaudu verkkopankkiin	Tunnuslukusovellus	Tunnuslukulaite	Salasana	Tunnuslukukortti				
TUNNUSLUKUTAULUKOLLA S-MOBIILILLA	Anna käyttäjätunnus	ja <mark>klikkaa OK-painik</mark>	etta. Avaa N	ordea Tunnusluvut -so				
Käyttäjätunnus	Käyttäjätunnus:	Käyttäjätunnus:						
Syötä käyttäjätunnus		ОК						
tai kirjaudu QR-koodilla								
KIRJAUDU								

• Avataan puhelimessa pankin sovellus ja annetaan tunnusluku. Sovelluksen voi avata myös ensimmäisenä, jolloin puhelimen sovellus jää odottamaan tietokoneella kirjautumista.

Operaattoreiden mobiilivarmenne

Oman puhelinnumeron lisäksi tarvitaan itse valittu tunnusluku. Operaattoreiden mobiilivarmenteella voidaan kirjautua joihinkin valtion ja kuntien julkisiin palveluihin, Omakantaan, eTerveyspalveluihin jne... Sitä ei saa Prepaid -liittymiin.

tä puhelinnumerosi kansainvälisessä muodossa (esim. +358123456789) elinnumero: , +358	mistadu matkapunctimetta	•
+358	puhelinnumerosi kansainvälisessä mu	odossa (esim. +358123456789)
+358	linnumoro	
+358	annumero.	
	+358	

Varmennekortti

Henkilökortin lukijaa tarvitaan käytettäessä tunnistautumiseen varmennekorttia.

Tunnistau	du varmennekortilla		
1. Aseta kortti luki	aan. 1		
	→		
2. Odota hetki, kur	2. Odota hetki, kunnes kortin tiedot on luettu.		
3. Napsauta Tunni	3. Napsauta Tunnistaudu -painiketta.		
Tunnistaudu	Kortinlukijaohjelmisto avautuu. Varsinainen tunnistus tehdään kortinlukijaohjelmistolla. Anna kortin olla paikallaan lukijassa koko tunnistustapahtuman ajan.		

HRTM58

07.04.20

Kortinlukijoita saa esim. Verkkokauppa.com:sta: <u>https://www.verkkokauppa.com/</u> <u>fi/product/36482/fjjcj/SCM-Identiv-uTrust-2700R-Contact-henkilokortinlukija</u>

https://www.verkkokauppa.com/fi/product/56106/jdfch/Fuj-tech-IDhenkilokortinlukija

Maksuttoman kortinlukija -ohjelmiston lataus:

https://vrk.fi/kortinlukijaohjelmisto-ja-varmenteen-testaus

Puhelimella tunnistautuminen

Puhelimella internetiä voi käyttää myös siihen tarkoitukseen tehdyillä sovelluksilla. Tällaisia ovat esimerkiksi Facebook, Nordean Mobiilipankki, Osuuspankin OP mobiili ja S - pankin S-mobiili.

Sovelluksia voi ladata käyttöjärjestelmän valmistajan sovelluskaupasta:

- Android -laitteet: Google Play Kauppa
- Apple -laitteet: Apple App Store
- Windows -laitteet: Microsoft Store

Kaikki palvelun tarjoajat eivät kuitenkaan ole tehneet omaa mobiili -sovellusta (esim. Kela, TE -keskus).

Kun puhelimella kirjautuu pankin omaan sovellukseen, ei tarvitse antaa kuin tunnusluku:

Jos puhelimella käyttää selainta ja kirjautuu oman pankin nettisivulle, tehdään se samoin kuin tietokoneella. Samoin tehdään, kun kirjaudutaan esim. Kelan sivulle.

Vinkit -sovellus

Vinkit -sovelluksella voidaan selata Windows 10 toimintoja, ominaisuuksia ja asetuksia. Vinkeistä löytyvät myös käytössä olevan version uudet ominaisuudet.

Vinkit löytyy Kaikki sovellukset -listasta, sen voi kiinnittää myös aloitukseen.

Sanastoa ja lyhenteitä

Suomen kieli on suomenkielisestä Windows 10 -käyttöjärjestelmästä. Englannin kieli on puolestaan englanninkielisestä Windows 10 -käyttöjärjestelmästä. Ne eivät siis ole suoraan käännöksiä.

Asetukset	Settings
Asiakirjat	Documents
АТК	Automatic data processing
Automaattinen tietojen käsittely	
Binäärijärjestelmä, kaksilukujärjestelmä	Binary
Bitti. Arvo voi olla joko 0 tai 1	bit
Byte = Tavu = 8 bittiä esim. 0101 1010	Byte
Etsi, hae. Hakutoiminto	Search
Etätyöpöytä	Remote desktop
HDD	Hard disk drive
Helppokäyttökeskus	Ease of access center
HID, HID -laite	Human Interface Device
ICT	Information and communications
Informaatio- ja kommunikaatioteknologia,	technology
Tieto- ja viestintätekniikka	
Jaetut kokemukset	Shared experiences
Järjestelmä	System
Kansio	Folder

Keskittymisavustaja, vaikuttaa ilmoituksiin	Focus assist
Kirjoittaminen	Typing
Komentokehote	Command prompt
Kosketuslevy	Touchpad
Kytke ja käytä	Plug and play
Käyttäjätili	Account
Käyttöjärjestelmä	Operating system
Laajakaistaverkko	WAN = Wide area network
Ladatut tiedostot	Downloads
Laitehallinta	Device manager
Laiteohjelma	Firmware
Langaton lähiverkko	WLAN = Wireless local area network
Leikepöytä	Clipboard
Lentotila, lopettaa kaiken langattoman toiminnan	Airplane mode
Levynhallinta	Disk management
Lukija	Narrator
Luonnoslehtiö	Sketchpad
Lähijako. Jaa videoita, valokuvia, asiakirjoja ja verkkosivustoja välittömästi Bluetooth- tai WiFi-yhteyden avulla.	Nearby sharing

Lähiverkko, kotiverkko	LAN = Local area network
Mb = Mb = megabitti	Megabit
MB = MT = Megatavu	Megabyte
Mobiilitukiasema	Mobile hotspot
Moniajo	Multitasking
Muistilaput	Sticky notes
Mukauttaminen	Personalization
Näyttöleike, kuvankaappaus,	Screen snip,
kuvankaappaustyökalu	snipping tool
Näyttöluonnos	Screen sketch
Näytä toisessa, näytön jakaminen	Project
Ohjauspaneeli	Control panel
Palauttaminen	Recovery
Puheen tunnistus	Speech recognition
RAM	Random-access memory
Resurssienhallinta, tiedostojen ja kansioiden hallinta	File explorer
ROM	Read-only memory
Sammuta tai kirjaudu ulos	Shut down or sign out
Siirrettävyyskeskus	Mobility center
Sovellukset ja ominaisuudet	Apps and Features
SSD	Solid State Drive

Suorita	Run
Sähköposti	Mail
Tablettitila	Tablet mode
Tallennustila	Storage
Tapahtumienvalvonta	Event viewer
Tavu = 8 bittiä	Byte
Tehtävien ajoitus	Task Scheduler
Tehtävienhallinta	Task manager
Tehtävänäkymä	Task View
Tehtäväpalkki	Taskbar
Tiedosto	File
Tietokoneen hallinta	Computer management
Tietosuoja	Privacy
Toimintokeskus	Action center
Työpöytä	Desktop
Universaali Windows ympäristö (UWP)	Universal Windows Platform
URL, url -osoite	Uniform Resource Locators
UWP – sovellus	UWP (Universal Windows
	Platform) program
Valvontatyökalut	Administrative tools
Varmuuskopiointi ja palautus	Backup and restore
Verkko	Network
Verkkoyhteydet	Network connections
---	------------------------------
Virranhallinta-asetukset	Power options
Windows -järjestelmä	Windows system
Windowsin apuohjelmat	Windows accessories
Windowsin valvontatyökalut	Windows administrative tools
WiFi: WLAN -tuotteista käytetään usein kaupallista nimitystä WiFi. WLAN = langaton lähiverkko	WiFi
WSL	Windows Subsystem for Linux